МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Методичні рекомендації
до написання, оформлення та захисту кваліфікаційної роботи
для здобувачів ступеня вищої освіти магістра
спеціальності D7 Торгівля
освітньо-професійної програми «Торгівля та комерційна логістика»

Запоріжжя
2026

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Методичні рекомендації
до написання, оформлення та захисту кваліфікаційної роботи
для здобувачів ступеня вищої освіти магістра
спеціальності D7 Торгівля
освітньо-професійної програми «Торгівля та комерційна логістика»

Затверджено вченою радою ЗНУ
Протокол №13 від «11» червня 2026

Запоріжжя

2026

УДК 378.147.091.3:001.8]:339.3/.5(076.5)
М545

Методичні рекомендації до написання, оформлення та захисту кваліфікаційної роботи для здобувачів ступеня вищої освіти магістра спеціальності D7 Торгівля освітньо-професійної програми «Торгівля та комерційна логістика» / уклад. : Н. М. Гуржій, Т. С. Павлюк. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2026. 94 с.

У виданні систематизовано ключові вимоги та практичні поради до підготовки кваліфікаційної роботи магістра. Матеріал охоплює повний цикл наукового пошуку: від планування дослідження до захисту його результатів в екзаменаційній комісії. Подано всі необхідні приклади, зразки та форми документів. Особливу увагу приділено дотриманню принципів академічної доброчесності.

Видання зорієнтоване на запобігання типовим помилкам науковців-початківців, ефективну організацію дослідницької роботи та якісну підготовку до публічного захисту кваліфікаційної роботи магістра.

Рецензент

С. В. Маркова, доктор економічних наук, професор кафедри бізнес-адміністрування і менеджменту зовнішньоекономічної діяльності

Відповідальний за випуск

Т. С. Павлюк, кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри підприємництва, менеджменту організацій та логістики

ЗМІСТ

Вступ 4
Загальна характеристика кваліфікаційної роботи магістра та критерії її якості 9
Мета та завдання виконання кваліфікаційної роботи магістра. Обовязки автора кваліфіаційної роботи 12
Керівництво кваліфікаційною роботою 17
Етапи виконання кваліфікаційної роботи магістра 18
Структура кваліфікаційної роботи магістра 19
Титульний аркуш… 20
Завдання на кваліфікаційну роботу 20
Реферат 21
Зміст 21
Вступ 22
Основна частина кваліфікаційної роботи 26
Висновки 32
Вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи 34
Академічна доброчесність при написанні кваліфікаційної роботи магістра 46
Лінгвістичні вимоги до кваліфікаційної роботи та засоби текстового звязку 49
Відгук керівника на кваліфікаційну роботу 54
Рецензування кваліфікаційної роботи 54
Проходження нормоконтролю 56
Орієнтовна тематика кваліфікаційних робіт магістра. Поради щодо вибору теми 56
Порядок захисту кваліфікаційної роботи 61
Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи 67
Використана література 71
Додаток А Зразок оформлення титульного аркуша кваліфікаційної роботи 73
Додаток Б Форма завдання на кваліфікаційну роботу 74
Додаток В.1 Зразок оформлення реферату (українською мовою) 76
Додаток В.2 Зразок оформлення реферату (англійською мовою) 78
Додаток Г Зразок оформлення змісту 80
Додаток Д Зразок оформлення вступу 81
Додаток Е Зразок оформлення висновків 83
Додаток Ж Приклади оформлення бібліографічного опису списку використаних джерел з урахуванням ДСТУ 8302:2015 85
Додаток И Витяг із Закону України «Про вищу освіту» 90
Додаток К Форма декларації академічної доброчесності 91
Додаток Л Орієнтовна форма рецензії на кваліфікаційну роботу 92
Додаток М Основні вимоги до оформлення презентації 93

ВСТУП

Підготовка та публічний захист кваліфікаційної роботи є завершальним етапом засвоєння освітньо-професійної програми «Торгівля та комерційна логістика» другого (магістерського) рівня та фундаментальною складовою фахового становлення випускників. Підсумкова атестація є підставою для ухвалення екзаменаційною комісією рішення про присвоєння здобувачеві освіти кваліфікації магістра з торгівлі. Інституційна доцільність такої форми контролю зумовлена необхідністю формування у студентів дослідницьких компетентностей, інтенсифікації наукового пошуку, а також потребою в системному аналізі актуальних прикладних проблем логістичної та торговельної сфер та напрацюванні аргументованих рекомендацій.

У процесі підготовки кваліфікаційної роботи магістра здобувач вищої освіти має орієнтуватися на модернізацію та оптимізацію наявних методологічних підходів і практичних інструментів опрацювання інформаційних масивів у сфері торгівлі та логістики, а також на пошук нових підходів щодо розвитку комерційної діяльності на рівні підприємства, організації, установи, регіону, області, держави, впровадження сучасних інструментів керування бізнес-процесами підприємства в умовах інноваційного розвитку. Відповідно, фінальним результатом ґрунтовного аналізу обраної наукової проблематики має постати обґрунтування інноваційних або модернізація існуючих методологічних інструментів, аналітичних моделей та прикладних методів, алгоритмів торговельних і логістичних процесів; обґрунтування доцільності запропонованих інструментів керування бізнес-процесами на прикладі об’єкта дослідження; розробка рекомендацій щодо практичного впровадження одержаних результатів; прогнозування тенденцій розвитку бізнесу.

Кваліфікаційна робота має статус самостійного наукового дослідження, що акумулює результати опанування цілого комплексу освітніх компонентів, проходження практики та напрацювання, одержані студентом у ході попередніх науково-дослідницьких пошуків. Головна мета її написання полягає в систематизації, консолідації та розширенні набутих теоретичних знань, а також

у їхній практичній аплікації для розв'язання конкретних фахових завдань, пов’язаних із забезпеченням ефективної діяльності суб’єктів господарювання у сфері підприємництва та торгівлі; модернізацію навичок самостійної пізнавальної діяльності, поглиблення дослідницьких компетентностей; апробацію одержаних наукових результатів, а також демонстрацію здатності аргументовано обстоювати власну наукову позицію, генерувати інноваційні знання та перспективні ідеї.

У підсумку, якісне виконання кваліфікаційної роботи дозволяє здобувачеві освіти продемонструвати належний рівень сформованості професійного інструментарію, підтвердити готовність до ухвалення самостійних фахових рішень та засвідчити набуття таких компетентностей і досягнення програмних результатів навчання:

– Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

– Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

– Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов’язків.

– Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

– Здатність розробляти та реалізовувати стратегію розвитку підприємницьких і торговельних структур.

– Здатність проводити оцінювання продукції, товарів і послуг у підприємницькій та торговельній діяльності.

– Здатність до ефективного управління діяльністю суб’єктів господарювання у сфері підприємництва та торгівлі.

– Здатність до вирішення проблемних питань і прийняття управлінських рішень у професійній діяльності.

– Здатність до ініціювання та реалізації інноваційних проєктів у підприємницькій та торговельній діяльності.

– Здатність використовувати сучасні диджитал-інструменти в підприємницькій та логістичній діяльності.

– Здатність використовувати сучасні європейські інструменти для розвитку підприємницької та логістичної діяльності.

– Вміти адаптуватися та проявляти ініціативу і самостійність в ситуаціях, які виникають в професійній діяльності.

– Визначати, аналізувати проблеми підприємництва і торгівлі та розробляти заходи щодо їх вирішення.

– Вміти розробляти заходи матеріального і морального заохочення та застосовувати інші інструменти мотивування персоналу й партнерів для досягнення поставленої мети.

– Вміти професійно, в повному обсязі і з творчою самореалізацією виконувати поставлені завдання у сфері підприємництва та торгівлі.

– Вміти розробляти та впроваджувати заходи для забезпечення якості виконуваних робіт і визначати їх ефективність.

– Визначати та впроваджувати стратегічні плани розвитку суб'єктів господарювання у сфері підприємництва і торгівлі.

– Оцінювати продукцію, товари, послуги, а також процеси, що відбуваються в підприємницьких і торговельних структурах, і робити відповідні висновки для прийняття управлінських рішень.

– Розробляти і приймати рішення, спрямовані на забезпечення ефективності діяльності суб'єктів господарювання у сфері підприємницької та торговельної діяльності.

– Вміти вирішувати проблемні питання, що виникають в діяльності підприємницьких і торговельних структур за умов невизначеності та ризиків.

– Впроваджувати інноваційні проєкти з метою створення умов для ефективного функціонування та розвитку підприємницьких і торговельних структур.

– Визначати і розробляти оптимальні форми співпраці суб'єктів

господарювання у сфері в торгівлі та логістиці з урахуванням особливостей здійснення бізнесу, впливу цифрових трансформацій на здійснення господарської діяльності.

– Застосовувати кращі європейські інструменти для розвитку вітчизняної комерції.

Магістерська робота являє собою самостійну працю наукового характеру, що виконує кваліфікаційну функцію та є формою об'єктивізації інтелектуального потенціалу дослідника-початківця, своєрідним індикатором рівня його методологічної культури. До фундаментальних вимог, що пред’являються до кваліфікаційної роботи магістра, належать автентичність, оригінальність, наявність конструктивної наукової полеміки, практична цінність, доказовість розроблених рекомендацій, а також вагомий ступінь наукової новизни (що передбачає нетривіальну постановку відомих наукових завдань, дескрипцію нових фактів, процесів або закономірностей, обґрунтування інноваційних концептів) та обов'язкову апробацію ключових результатів.

Тематична спрямованість роботи та її внутрішній зміст мають суворо відповідати актуальному стану розвитку наукового знання. Виклад матеріалу в усіх структурних елементах повинен базуватися на засадах логічної послідовності та взаємозв'язку. Авторський текст має характеризуватися бездоганною грамотністю, відповідністю канонам академічного стилю та чинним правописним нормам української мови за умови зразкового технічного оформлення праці в цілому. Завдання автора полягає в демонстрації дослідницьких здібностей, підтвердженні належного рівня освітньої кваліфікації, а також у виявленні вмінь самостійно здійснювати науковий пошук і розв'язувати комплексні професійні завдання. Якісні показники виконання та захисту кваліфікаційної роботи слугують базисом для верифікації готовності випускника магістратури до ефективної автономної діяльності в сучасних висококонкурентних умовах за профілем спеціальності «Торгівля».

Методичні рекомендації розроблено відповідно до освітньо-професійної програми «Торгівля та комерційна логістика» другого (магістерського) рівня вищої освіти з урахуванням принципів і норм з урахуванням норм Закону України «Про освіту», Закону України «Про вищу освіту», Закону України «Про академічну доброчесність», ДСТУ 3008:2015 «Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання», ДСТУ 8302:2015 «Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» і вимог внутрішніх нормативних документів університету: Положення про організацію освітнього процесу в Запорізькому національному університеті, Положення про організацію освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання в Запорізькому національному університеті, Положення про порядок проведення атестації здобувачів освіти та організацію роботи екзаменаційної комісії в Запорізькому національному університеті, Кодексу академічної доброчесності Запорізького національного університету.

Підготовка магістерської кваліфікаційної роботи поєднує в собі ознаки наукової творчості та високого ступеня академічної відповідальності, що вимагає належної організації процесу та фахового супроводу. Виходячи з цього, ключова місія авторів представленого видання полягає в концептуальному орієнтуванні магістрів щодо фундаментальних принципів написання, техніко-методологічного оформлення та публічного захисту кваліфікаційної роботи. У виданні систематизовано базові регламенти й науково-методичні рекомендації стосовно формулювання теми дослідження, доведення її актуальності, визначенні мети й завдань, структурування роботи, критичного аналізу наукових першоджерел, збору та аналізу одержаних фактичних даних, а також аргументації підсумкових висновків і прикладних рекомендацій.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА ТА КРИТЕРІЇ ЇЇ ЯКОСТІ

Освітня кваліфікація магістра присвоюється здобувачеві вищої освіти за умови успішного освоєння здобувачем обраної освітньої програми, структура якої поєднує теоретико-освітній та науково-дослідний компоненти, та проходження атестації. Ступінь магістра здобувається на базі бакалаврського рівня підготовки. Процес навчання передбачає не лише інтенсифікацію та поглиблення фахових компетентностей, а й залучення студентів до практичної застосування засвоєних знань і генерування нових ідей задля розв'язання комплексних прикладних завдань у сфері торгівлі та логістики.

Відповідно, до підготовки фахівців на другому (магістерському) рівні вищої освіти пред’являються підвищені вимоги. Сучасний магістр має бути науково ерудованим, володіти фундаментальними теоретичними знаннями, методологічним інструментарієм та передовими інформаційними технологіями. Крім того, критично важливими є навички збору, критичного аналізу та стратегічного використання наукової інформації, а також сформована здатність до самостійної науково-дослідної діяльності.

Засвоєння освітньо-професійної програми «Торгівля та комерційна логістика» на другому рівні вищої освіти передбачає формування у здобувачів сучасного науково обґрунтованого економічного мислення, а також фундаментального комплексу теоретичних знань і практичних навичок, що є базисом для ухвалення та реалізації ефективних управлінських рішень і розв'язання прикладних завдань у торговельно-логістичній сфері.

Магістранти мають опанувати класичні та інноваційні методи підвищення результативності господарської діяльності, стратегії раціонального використання ресурсного потенціалу підприємств та новітній диджитал-інструментарій забезпечення комерційних процесів. Окрім того, особлива увага приділяється набуттю особистісно-професійних якостей, що дозволять

майбутнім фахівцям вільно орієнтуватися в актуальних векторах наукових розвідок і автономно вирішувати комплексні дослідницькі проблеми за профілем спеціальності «Торгівля».

Кваліфікаційна робота магістра має характеризуватися внутрішньою єдністю та відображати порядок і результати дослідження обраної наукової проблеми. Вона повинна відповідати сучасному рівню розвитку науки, а її тема бути актуальною.

Робота має базуватись на самостійно дібраному матеріалі, підкріпленому відомими науковими положеннями, або по-новому інтерпретованому. Студент мусить чітко визначити мету й завдання роботи, відповідно до цього систематизувати й проаналізувати матеріал, узагальнити результати пошуків, обґрунтувати висновки.

Інформацію за темою дослідження необхідно викласти у такому обсязі, щоб на основі аналізу одержаних результатів можна було зробити висновки. Потрібно надати детальний опис методики дослідження. Наукова інформація має бути висвітлена згідно з фактичним матеріалом і обґрунтуванням новизни. Також необхідно окреслити практичне значення роботи. За достовірність інформації у кваліфікаційній роботі та сформульовані висновки і рекомендації відповідальність несе здобувач освіти.

Вибір теми, етапи підготовки, пошук бібліографічних джерел, їх вивчення і добір фактичного матеріалу, методика написання, правила оформлення та порядок захисту кваліфікаційної роботи магістра мають багато спільного з кваліфікаційною роботою бакалавра. Проте вимоги до кваліфікаційної роботи магістра в науковому відношенні вищі. У ній більш детальним має бути розкриття актуальності теми дослідження, наукової проблеми та її доведення. Вона повинна генерувати нову чи відносно нову інформацію, мати чітку логіку побудови, послідовність і завершеність. Виконання роботи має засвідчити, що її автор здатний належним чином вести науковий пошук, розпізнавати професійні проблеми та обирати найбільш придатні методи і прийоми для їх

вирішення.

Як теоретико-прикладне дослідження кваліфікаційна робота магістра повинна містити глибоке теоретичне осмислення актуальної наукової проблеми, а також обґрунтовані рекомендації щодо її практичного вирішення, розроблені на основі глибокого аналізу об'єкта дослідження.

Показником якісно виконаної кваліфікаційної роботи магістра є її відповідність певним вимогам, а саме:

- кваліфікаційна робота має виконуватися державною мовою з дотриманням правописних норм і вимог наукового стилю;

- кваліфікаційна робота має виконуватися з дотриманням принципів академічної доброчесності;

- кваліфікаційна робота має готуватися кожним студентом самостійно відповідно до завдання та календарного плану;

- кваліфікаційна робота має генерувати нові знання (ідеї) з досліджуваної проблематики;

- кваліфікаційна робота має бути спрямована на вирішення конкретних управлінських, соціально-трудових, економічних, організаційних та інших теоретико-прикладних завдань із чітким розумінням напряму та масштабів практичного використання одержаних результатів;

- кваліфікаційна робота має свідчити про вміння студента лаконічно й водночас максимально аргументовано викладати практичні результати;

- кваліфікаційна робота має містити обґрунтовані рекомендації щодо вдосконалення предмета дослідження;

- оформлення тексту кваліфікаційної роботи має відповідати технічним вимогам, визначеним випусковою кафедрою з урахуванням вимог чинних стандартів і нормативних документів університету.

Отже, кваліфікаційна робота магістра – самостійне дослідження з метою одержання наукового результату (нового знання), виконане у формі спеціально підготовленого рукопису на завершальному етапі навчання. Успішність її

виконання великою мірою залежить від уміння організувати наукове дослідження раціонально та ефективно, розробляти структурно-логічну схему роботи, працювати з літературними джерелами та фактичним матеріалом, обирати найбільш оптимальні й результативні методи дослідження, оскільки саме вони дозволяють досягти поставленої в роботі мети.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА. ОБОВ'ЯЗКИ АВТОРА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Загальною метою виконання кваліфікаційної роботи магістра є розв'язання професійної проблеми, що ґрунтується на осмисленні та комплексному аналізі теоретичного й емпіричного матеріалу; опанування методами дослідження; практичне застосування засвоєних під час навчання теоретичних знань тощо. Вона має бути самостійним, оригінальним дослідженням з точки зору сучасних підходів до роботи з технологіями продажу, управління комерційними циклами, характеризуватися науковою новизною, аргументованістю та точністю отриманих результатів. Студент мусить добре знати стан розробленості досліджуваної проблеми, критично оцінювати досягнення інших учених, самостійно робити аргументовані висновки, володіти методами і прийомами наукового дослідження і бути здатним представляти наукові результати та вести наукову дискусію. Основою захисту кваліфікаційної роботи магістра має бути принципово новий матеріал, що включає опис нових фактів, явищ і закономірностей.

Основними завданнями виконання кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня магістра є:

- закріплення та систематизація засвоєних теоретичних знань, удосконалення навичок їх практичного застосування при вирішенні конкретного наукового, управлінського, організаційного, економічного завдання;
- розвиток і вдосконалення навичок проведення самостійних досліджень

у сфері економіки праці та управління персоналом;

- розширення досвіду обробки, аналізу й систематизації фактичного матеріалу; виконання розрахунків; оцінки практичної значущості проведених досліджень;

- розширення досвіду оформлення наукового дослідження, публічного захисту одержаних результатів;

- розкриття задатків до науково-дослідницької роботи;

- розвиток наукової культури виступу;

- вироблення постійної потреби та прагнення здобувати знання самостійно.

Кваліфікаційна робота магістра дозволяє екзаменаційній комісії зробити висновок про:

- якість теоретичних знань і практичної підготовки випускника магістратури, рівень його професійної підготовки та сформованості визначених освітньо-професійною програмою загальних і фахових компетентностей;

- рівень методологічної культури дослідницької діяльності, ерудицію автора;

- уміння автора комплексно аналізувати досліджувану наукову проблему;

- здатність автора критично оцінювати джерела інформації (думки й підходи) з досліджуваної проблеми, формувати, аргументувати та відстоювати власну точку зору;

- здатність автора робити теоретико-методологічне узагальнення, творчо застосовувати сучасні методи та методики наукового пошуку;

- здатність автора нестандартно вирішувати наукові завдання, формулювати обґрунтовані висновки та оригінальні рекомендації, прогнозувати розвиток досліджуваних явищ;

- наявність у автора кваліфікаційної роботи креативного мислення, творчих здібностей і схильності до науково-дослідницької діяльності;

- готовність випускника магістратури до самостійної професійної

діяльності за обраною спеціальністю «Торгівля».

Час, який відводиться на виконання кваліфікаційної роботи, визначається навчальним планом та конкретизується в календарному плані.

Автор кваліфікаційної роботи магістра повинен продемонструвати здатність:

- обґрунтовувати актуальність і значущість теми наукового дослідження в теорії та практиці управління персоналом, економіки праці;
- формулювати мету й завдання дослідження;
- складати план дослідження;
- вести бібліографічний пошук із застосуванням сучасних інформаційних технологій, здійснювати критичний аналіз опрацьованих літературних джерел, робити на них у тексті посилання з дотриманням норм наукової етики;
- застосовувати сучасні методи наукового дослідження, модифікувати їх, виходячи із завдань конкретного дослідження;
- обробляти одержані дані, аналізувати й синтезувати їх;
- застосовувати інструменти економіко-математичного моделювання, сучасні інформаційні технології;
- впорядковувати наукові факти та здійснювати їх усебічний аналіз, доводити наукову цінність і практичну значущість тих чи інших положень;
- унаочнювати одержані результати, вмотивовано використовувати ілюстративний (графічний) матеріал;
- формулювати та обґрунтовувати висновки й рекомендації;
- оформлювати результати наукових досліджень і здійснювати їх апробацію (доповіді на наукових конференціях, публікації в наукових журналах і збірниках тощо).

У ході підготовки кваліфікаційної роботи за підсумками засвоєння освітньо-професійної програми «Торгівля та комерційна логістика» студент-магістр має презентувати ґрунтовні знання фундаментальних засад підприємництва, логістики та нормативно-правового забезпечення діяльності

суб'єктів господарювання, здатність проєктувати зміни логістичних систем і технологій, глибоке розуміння сутності соціально-економічних процесів, а також сформоване вміння ухвалювати виважені стратегічні й тактичні рішення.

Наскрізними критеріями оцінювання готовності магістра до самостійного управління бізнес-процесами є його здатність до виконання складних розрахунково-аналітичних завдань, спроможність інтегрувати інновації у поточну діяльність підприємств та розробляти превентивні антикризові заходи, що критично важливо для забезпечення життєздатності вітчизняного бізнесу.

Фокус дослідницької уваги має бути спрямований на ключові складові торговельної та логістичної діяльності, зокрема на оптимізацію каналів розподілу, інтеграцію ланцюгів постачання, підвищення ефективності складської та транспортної інфраструктури, а також на вдосконалення технологій комерційного посередництва й управління товарними запасами. Актуальність цього вектора зумовлена тим, що раціональна організація матеріальних, інформаційних та фінансових потоків є головним чинником мінімізації витрат і підвищення конкурентоспроможності підприємств у сучасних ринкових умовах. Пріоритетна мета дослідження полягає в розробці практичних рекомендацій щодо синергетичного поєднання торговельних і логістичних процесів для забезпечення максимальної результативності господарської діяльності суб'єктів ринку.

Здобувач вищої освіти як автор кваліфікаційної роботи зобов'язаний:

– обрати тему кваліфікаційної роботи і приступити до її виконання;

– ознайомитися з вимогами до написання, оформлення та захисту кваліфікаційної роботи та чітко їх дотримуватися;

– узгодити з науковим керівником зміст (план) кваліфікаційної роботи;

– чітко дотримуватися графіку консультацій з керівником і календарного плану виконання роботи;

– самостійно здійснювати пошук, систематизацію та узагальнення наукової та навчальної літератури, нормативно-правових актів, фактичних даних;

– самостійно провести дослідження за обраною темою та представити його результати, дотримуючись принципів академічної доброчесності;

– враховувати зауваження та рекомендації наукового керівника, своєчасно усувати виявлені недоліки;

– дотримуватися графіка виконання та захисту кваліфікаційної роботи;

– етично реагувати на зауваження керівника й рецензента, аргументовано відповідати на питання членів екзаменаційної комісії під час захисту.

Здобувач вищої освіти як автор кваліфікаційної роботи має право:

– одержувати від наукового керівника консультації з питань, що стосуються написання, оформлення та захисту кваліфікаційної роботи;

– звертатися до наукового керівника із поточними питаннями, які виникають у процесі проведення наукового дослідження;

– бути поінформованим про недоліки кваліфікаційної роботи, а також про строки їх усунення;

– отримати за виконання і захист кваліфікаційної роботи обґрунтовану оцінку.

Здобувач освіти має подати на кафедру в паперовому вигляді підготовлену та допущену до захисту кваліфікаційну роботу із відгуком наукового керівника і рецензією не пізніше ніж за 5 робочих днів до її захисту.

Студент несе відповідальність за зміст кваліфікаційної роботи, дотримання в ній принципів академічної доброчесності та правописних норм, за точність, правильність, коректність і репрезентативність усіх наведених у тексті даних.

КЕРІВНИЦТВО КВАЛІФІКАЦІЙНОЮ РОБОТОЮ

Безпосереднє та систематичне керівництво кваліфікаційною роботою здійснює науковий керівник, призначений із числа досвідчених науково-педагогічних працівників випускової кафедри, або провідний фахівець із виробництва.

Керівник закріплюється за здобувачем вищої освіти наказом ректора університету.

Керівник координує та контролює написання кваліфікаційної роботи, дає організаційні настанови та методичні поради, допомагає студентові:

- обрати актуальну тему наукового дослідження та визначити її новизну;
- сформулювати індивідуальне завдання на кваліфікаційну роботу;
- розробити календарний план із зазначенням назв етапів кваліфікаційної роботи та строків їх виконання;
- визначити мету, завдання й загальний напрям наукового дослідження;
- визначити джерела наукової інформації;
- скласти план кваліфікаційної роботи та відібрати фактичний матеріал для реалізації наукового дослідження;
- виконати наукове редагування тексту й оформити роботу згідно з вимогами.

Керівник здійснює контроль за:

- організацією наукового дослідження, виконанням і оформленням кваліфікаційної роботи;
- дотриманням студентом календарного плану виконання роботи;
- своєчасним поданням тексту кваліфікаційної роботи на розгляд кафедри та рецензування;
- підготовкою студента до публічного захисту перед екзаменаційною комісією.

Керівник проводить консультації у процесі виконання кваліфікаційної

роботи; встановлює строки виконання окремих структурних елементів кваліфікаційної роботи з урахуванням терміну її повного завершення; контролює хід проведення дослідження, перевіряє напрацьовані матеріали та вимагає усунення виявлених недоліків; оцінює ступінь готовності кваліфікаційної роботи до захисту; інформує завідувача випускової кафедри про хід підготовки роботи до захисту; рекомендує студентові форми оприлюднення результатів; сприяє підвищенню наукової культури дослідника-початківця, допомагає йому в оволодінні навичками наукової полеміки та дискусії; готує відгук на роботу з ґрунтовною характеристикою її якості відповідно до встановлених критеріїв оцінювання; бере участь у роботі екзаменаційної комісії із захисту студентом кваліфікаційної роботи.

Керівник своїм відгуком фактично допускає кваліфікаційну роботу до захисту перед екзаменаційною комісією.

ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

Кожний студент виконує кваліфікаційну роботу відповідно до індивідуального завдання. У процесі підготовки роботи студент періодично звітує перед керівником про хід її виконання.

Кваліфікаційна робота має бути виконана та подана на кафедру в строки, передбачені графіком освітнього процесу та зазначені у бланку завдання.

Виконання кваліфікаційної роботи магістра включає такі етапи:

1. Вибір теми кваліфікаційної роботи, визначення об’єкта та предмета дослідження.
2. Визначення мети й завдань дослідження.
3. Підбір літературних джерел, їх опрацювання.
4. Збір та систематизація фактичного матеріалу.
5. Складання розгорнутого плану кваліфікаційної роботи.
6. Написання чорнового варіанта тексту та подання його на перевірку

керівникові.

7. Усунення виявлених недоліків, підготовка остаточного варіанта тексту кваліфікаційної роботи, його редагування та технічне оформлення.

8. Заповнення декларації академічної доброчесності здобувача вищої освіти ЗНУ та проходження перевірки тексту кваліфікаційної роботи на унікальність.

9. Проходження нормоконтролю.

10. Отримання відгуку керівника.

11. Рецензування.

12. Подання кваліфікаційної роботи на кафедру та проходження процедури попереднього захисту.

13. Підготовка доповіді та презентаційних матеріалів для захисту кваліфікаційної роботи перед екзаменаційною комісією, їх попереднє узгодження з керівником.

Після цього відбувається прилюдний захист кваліфікаційної роботи перед екзаменаційною комісією.

У процесі підготовки кваліфікаційної роботи студент зобов'язаний періодично звітуватися перед керівником про хід її виконання і своєчасно враховувати всі зауваження та рекомендації.

СТРУКТУРА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

Обов'язкові складові кваліфікаційної роботи магістра та порядок їх розташування:

- титульний аркуш (додаток А);
- завдання на кваліфікаційну роботу (додаток Б);
- реферат українською мовою; реферат англійською мовою (додатки В.1 та В.2);
- зміст (додаток Г);

- перелік умовних скорочень і познак (у разі потреби);

- вступ;

- основна (змістова) частина;

- висновки;

- список використаних джерел;

- додатки.

До кваліфікаційної роботи магістра додаються:

- відгук керівника з висновком про оригінальність роботи;

- рецензія;

- ксерокопії опублікованої статті та тез конференції з тематики роботи з вихідними даними (якщо вони є); якщо стаття й тези не опубліковані, подається довідка про участь;

- електронна версія роботи;

- декларація академічної доброчесності здобувача вищої освіти, яка прошивається з текстом роботи.

ТИТУЛЬНИЙ АРКУШ

Титульний аркуш є першою сторінкою кваліфікаційної роботи, що слугує основним джерелом інформації про назву, місце й час виконання роботи, її автора, наукового керівника й рецензента. Переноси слів у заголовках титульного аркуша не допускаються.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Завдання на кваліфікаційну роботу розмішується безпосередньо після титульного аркуша. У ньому наперед визначається запланований обсяг роботи здобувача вищої освіти.

Згідно із затвердженою в університеті формою у бланку завдання вказуються відомості про автора кваліфікаційної роботи, керівника та консультантів; вихідні дані до роботи та строк її подання; перелік питань, які необхідно розробити; перелік графічного матеріалу; календарний план із

конкретизацією етапів кваліфікаційної роботи та строків їх виконання; відмітка про проходження нормоконтролю. Завдання підписується науковим керівником і виконавцем кваліфікаційної роботи, за необхідності в ньому розписується консультант за певним розділом роботи. Затверджується завдання завідувачем випускової кафедри.

РЕФЕРАТ

Реферат кваліфікаційної роботи являє собою короткий виклад її основних аспектів. Призначений він для початкового ознайомлення з проведеним науковим дослідженням.

Реферат має містити:

- відомості про обсяг роботи, кількість рисунків, таблиць, джерел, додатків;
- стислий опис роботи (об'єкт дослідження; предмет дослідження; мета роботи; методи дослідження; результати та їх новизна; практичне значення результатів дослідження; висновки, пропозиції);
- перелік ключових слів (від 5 до 15 слів/словосполучень, записаних великими літерами в називному відмінку через кому).

У кваліфікаційній роботі реферат подається двома мовами – українською (РЕФЕРАТ) та англійською (SUMMARY). Обсяг реферату – 1-2 сторінки.

ЗМІСТ

Зміст являє собою перелік заголовків усіх структурних складових кваліфікаційної роботи із зазначенням номерів їхніх перших сторінок. Зміст розташовують безпосередньо після реферату, починаючи з нової сторінки.

Заголовки в змісті повинні точно повторювати заголовки в тексті роботи. Не можна скорочувати або давати їх в іншому формулюванні або послідовності.

Розривати слова знаком переносу в «Змісті» не дозволяється.

Вільні місця між заголовками та номерами сторінок заповнюють розділовими знаками у вигляді крапок.

ВСТУП

У вступі (додаток Д) обґрунтовують актуальність обраної теми кваліфікаційної роботи, ступінь її наукової розробленості (що досліджено і що необхідно дослідити), формулюють мету й завдання роботи, визначають об’єкт і предмет дослідження, вказують методи дослідження, відзначають наукову новизну дослідження та практичне значення одержаних результатів, наводять дані про апробацію.

Структурно-логічна схема вступу до кваліфікаційної роботи магістра:

- обґрунтування вибору теми та її актуальності;
- ступінь розробленості теми;
- мета й завдання роботи;
- об’єкт дослідження;
- предмет дослідження;
- методи дослідження;
- наукова новизна одержаних результатів дослідження;
- практичне значення результатів дослідження.

Актуальність теми. Будь-яка робота починається з обґрунтування її актуальності. У кваліфікаційній роботі магістра необхідно обґрунтувати актуальність і доцільність проведення наукового дослідження. Актуальність теми – це її сучасність, злободенність, соціальна значущість, важливість для теорії та практики при вирішенні конкретних проблем у межах об’єкта і предмета дослідження. Шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими розв’язаннями поставленої наукової проблеми обґрунтовують доцільність роботи. Називають дослідників, які зробили найвагоміший внесок у розробку досліджуваної наукової проблеми, вказуючи їх прізвища та ініціали. Стисло зазначають теоретичну основу виконання роботи, найбільш вагомі праці, що стали автору в пригоді.

Відзначаючи ступінь розробленості наукової проблеми, необхідно

вказати, які саме її аспекти досліджувалися і наскільки глибоко, а також які аспекти на сьогодні розроблені недостатньо, тобто залишилися поза увагою і потребують додаткового вивчення, що і обумовило вибір теми кваліфікаційної роботи.

Висвітлення актуальності не повинно бути багатослівним. Важливо окреслити головне – сутність наукової проблеми, а також оцінити обрану тему з точки зору її своєчасності та значущості.

Мета й завдання роботи. Мета – це очікуваний (прогнозований) результат, якого прагне досягти студент у ході виконання дослідження. Мета визначається відповіддю на питання, для чого проводиться дослідження. Не варто розпочинати формулювання мети словами «Вивчення…», «Дослідження…», оскільки вони вказують лише на засіб її досягнення. Краще використовувати: *«Виявити…», «Дослідити…», «З'ясувати…», «Проаналізувати… », «Довести…»* тощо.

Завдання – це визначена послідовність етапів дослідження, яка дозволяє досягти поставленої мети. Саме завдання конкретизують окреслену дослідником мету та вказують на шляхи її досягнення. Завдання роботи повинні містити як теоретичний, так і практичний аспекти, а також чітко вказувати, що планується зробити (які теоретичні аспекти будуть проаналізовані, які теоретичні підходи будуть порівняні, на що буде спрямовано емпіричне дослідження, які рекомендації мають бути розроблені на основі одержаних даних). Завдання дослідження розкривають зміст предмета дослідження і формулюються у вигляді стислих і конкретних тез: *«проаналізувати...», «описати...», «обґрунтувати…», «довести…», «дослідити…», «з'ясувати…», «розробити й апробувати…»* тощо. Формулювання завдань важливе, оскільки опис їх вирішення становитиме зміст розділів і підрозділів.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що обумовлює проблемну ситуацію та на якому сфокусована увага дослідника. Об'єкт дослідження спрямований на процес пізнання. Для вивчення обираються ті процеси або

явища, що породжують проблемну ситуацію. Окреслення об'єкта дослідження розпочинають фразою: «Об'єктом дослідження є ... (повна назва кваліфікаційної роботи)», після чого дають стислий опис об'єкта із зазначенням його основних характеристик.

Предмет дослідження міститься в межах об'єкта. Об'єкт і предмет дослідження співвідносяться між собою як загальне та часткове. Отже, об'єкт – це те, що досліджується, предмет – аспекти, які виділяються в об'єкті. Саме на них і має бути спрямована основна увага автора кваліфікаційної роботи, оскільки предмет визначає тему дослідження.

Методи дослідження – перелік методів і методик, застосованих як на теоретичному, так і на емпіричному рівнях дослідження. Методи дослідження є інструментом добору фактичного матеріалу та його аналізу. Автор кваліфікаційної роботи подає перелік застосованих методів дослідження для досягнення поставленої мети та виконання окреслених завдань. Методи необхідно перерахувати не абстрактно, а в безпосередньому зв'язку зі змістом кваліфікаційної роботи, вказуючи, що саме досліджувалося тим чи іншим методом. Це дасть змогу пересвідчитися в логічності та доцільності вибору саме цих методів. Необхідно також вказати методи опрацювання наукових даних (якісні та кількісні, у числі останніх – спеціальні методи математичної статистики).

Механічне згадування методів, яке доволі часто практикується студентами, означає нерозуміння природи наукової діяльності та брак наукового мислення.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження. Автору наукової роботи необхідно лаконічно, чітко та переконливо викласти наукові положення, розробки й методики, запропоновані ним особисто; пояснити, що нового вноситься в науку та досліджувану проблему. При цьому важливо показати відмінність одержаних результатів від відомих раніше, охарактеризувати ступінь новизни («*вперше отримано…», «удосконалено…», «дістало подальший*

розвиток…» тощо). Кожне наукове положення формулюють чітко, відокремлюючи його основну сутність та зосереджуючи особливу увагу на рівні досягнутої при цьому новизни.

При формулюванні наукової новизни можна використовувати такі вирази: *«вперше здійснено комплексне ...», «досліджено специфічні зв'язки ...», «визначено ефективність ...», «доведено залежність між ...»* тощо.

Сформульоване наукове положення повинно читатися та сприйматися легко й однозначно (без нагромадження дрібних, несуттєвих деталей та уточнень).

Практичне значення результатів дослідження. Подаються відомості про практичне використання результатів дослідження або пропонуються рекомендації щодо їх використання. При цьому важливо визначити ступінь готовності отриманих результатів до використання або масштаби їх використання. Практична цінність результатів дослідження може полягати в можливості вирішення прикладного завдання, проведення подальших наукових досліджень, використання в процесі підготовки фахівців тощо.

Апробація роботи (або її окремих положень). Надається інформація про те, де було представлено результати проведеного наукового дослідження.

Публікації. Наводиться перелік наукових статей, надрукованих за темою кваліфікаційної роботи. Оскільки кваліфікаційна робота магістра носить науковий характер, а будь-які результати наукової діяльності повинні бути введені до наукового обігу, оприлюднення результатів дослідження у вигляді публікацій є цілком логічною вимогою.

Остаточне редагування вступної частини кваліфікаційної роботи доцільно виконувати на завершальній стадії дослідження, коли порушена проблема буде осмислена автором повною мірою. Орієнтовний обсяг вступу – 3-5 сторінок.

ОСНОВНА ЧАСТИНА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Основна частина кваліфікаційної роботи є найбільшою за обсягом. Орієнтовно вона має становити 60-70 сторінок. В основній (змістовій) частині роботи розкривають сутність наукової проблеми, подають методику й техніку дослідження, а також описують саме дослідження. Кожний розділ висвітлює самостійне питання, а підрозділ – окрему частину цього питання.

Основна частина кваліфікаційної роботи магістра має включати:

– критичний аналіз вітчизняної та зарубіжної літератури з досліджуваної проблеми та оцінку ступеня її розробленості;

– обґрунтування вибору теоретичних та експериментальних методів дослідження, розробку методик дослідження;

– аналіз даних (звітних, статистичних тощо) за тими аспектами діяльності підприємства, які досліджуються;

– застосування інструментів, технологій аналізу та оцінки показників торговельної та логістичної діяльності (АВС-аналіз, опитування співробітників, показники ефективності, система збалансованих показників логістичної діяльності, розрахунок коефіцієнтів ефективності використання всіх видів ресурсів, інвестиційний аналіз, портфельний аналіз, аналіз витрати-вигоди, бенчмаркінг, бюджетування, SWOT-аналіз, стратегічне планування, тощо).

– результати аналізу ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства;

– аналіз процесу формування стратегії розвитку підприємства (організації, установи);

– розробку рекомендацій щодо підвищення ефективності діяльності підприємства.

– Зміст основної частини може бути скоригований магістром за погодженням із керівником відповідно до тематики роботи.

Кожний розділ починають з нового аркуша. Основному тексту розділу може передувати передмова з коротким описом обраного напрямку та обґрунтуванням застосованих методів дослідження.

Аби кваліфікаційна робота давала повне уявлення про всебічне розроблення конкретного напрямку дослідження, структурно її основна частина має включати *три обов'язкових розділи*: теоретико-методологічний, аналітичний, оптимізаційно-прикладний або інформаційно-системний. У складі кожного із зазначених розділів доцільно виокремлювати по три підрозділи.

Питання використання інформаційних систем і технологій у сфері торгівлі та комерційної логістики можуть розглядатися разом з аналітичним і оптимізаційно-прикладним матеріалом.

Між розділами повинен простежуватися чіткий внутрішній зв'язок, а матеріал має викладатися в логічній послідовності. Наприкінці кожного розділу потрібно формулювати короткі висновки, виділяючи їх у тексті відповідними фразами («Висновки до розділу 1», «Висновки до розділу 2», «Висновки до розділу 3»). Назви розділів повинні відображати їх основний зміст і бути максимально лаконічними та чіткими. При цьому в назвах розділів неприпустимо дублювати назву кваліфікаційної роботи.

Ключовою вимогою до змісту основної частини кваліфікаційної роботи магістра є самостійність і послідовність викладу. Не допускається копіювання та переписування текстів з інтернету або опрацьованої літератури, переказування думок учених, наведення випадкового набору фактичних відомостей і думок. Автор кваліфікаційної роботи має зіставляти різні погляди, заперечувати чи стверджувати їх і обов'язково окреслювати коло нерозв'язаних питань. *Неприпустимим є анотування праць за темою роботи без викладу власної позиції!* Якщо автор наукової праці не погоджується з позиціями попередників, то треба не тільки відхиляти їх, а й давати обґрунтовані докази неправильності підходів, і навпаки, якщо він поділяє думку когось із учених, приєднується до неї, йому необхідно це також аргументувати.

Згідно з принципами академічної доброчесності у кваліфікаційній роботі автору необхідно давати точні посилання на запозичені думки, відомості, дані тощо.

Загальна характеристика розділу 1

У цьому розділі викладаються основні теоретичні положення обраної теми, аналізуються підходи та погляди на ті чи інші її аспекти, порівнюються

різні точки зору дослідників, виявляються проблеми, що потребують теоретичного та прикладного вирішення, робиться огляд літературних джерел з обов'язковим посиланням на них тощо.

Важливе значення має викладення методик аналізу окреслених проблем. Автору необхідно продемонструвати свою обізнаність із методами аналізу й на основі їх критичного огляду обґрунтувати вибір найбільш оптимального та раціонального для обраного напряму дослідження.

Наприклад: тема кваліфікаційної роботи магістра «Стратегічні напрямки підвищення ефективності власних торговельних марок продуктового ритейлу «Сільпо» в умовах цифрової трансформації торгівлі»

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ВЛАСНИХ ТОРГОВЕЛЬНИХ МАРОК РИТЕЙЛУ

1.1 Еволюція концепції власних торговельних марок та їх роль у забезпеченні конкурентоспроможності продуктового ритейлу

1.2 Вплив цифрової трансформації на комерційну діяльність суб'єктів роздрібної торгівлі

1.3 Підходи до оцінки ефективності власних брендів

Зазвичай у першому розділі висвітлюються результати теоретичного аналізу обраної теми кваліфікаційної роботи з позицій здобутків сучасної науки. Якщо існують різні позиції вчених чи різні підходи до практичного вирішення порушеної у кваліфікаційній роботі проблеми, то автор має показати своє ставлення, аргументувати власну точку зору, що може збігатися з думкою дослідників, а може бути оригінальною. У цьому випадку обґрунтування має бути розгорнутим, базуватися на теоретичній основі та підтверджуватися практично.

Основне призначення першого розділу – визначення теоретичних і

методологічних засад вирішення досліджуваної наукової проблеми та розкриття її змісту відповідно до поставлених завдань.

У процесі аналізу використаних джерел необхідно конкретизувати зміст основних понять, що відображають сутність управління персоналом, і визначити чинники, що впливають на розвиток відповідних функцій економіки праці.

Чітко визначене теоретичне поле роботи дає можливість перейти до аналітичного дослідження. Відтак перший розділ є підґрунтям для виконання другого розділу кваліфікаційної роботи. Завершується він стислими висновками (обсяг – 1-1,5 сторінки) за питаннями, які підлягали науковому розгляду. Це дає змогу вивільнити загальні висновки (які є підсумковим узагальненням проведеного наукового дослідження та самостійною структурною складовою кваліфікаційної роботи) від другорядних подробиць.

Загальна характеристика розділу 2

Другий розділ кваліфікаційної роботи носить аналітичний характер. Він забезпечує логічну послідовність дослідження та допомагає поєднати набуті теоретичні знання і вміння застосовувати обрані методи й певний методичний інструментарій. Здобувач вищої освіти, використовуючи фактичний матеріал і зібрану інформацію, проводить аналіз об’єкта дослідження та розкриває сутність проблеми, що підлягає вивченню, на прикладі конкретного підприємства (установи, організації).

Дослідження наукової проблеми має здійснюватися на основі накопиченого й систематизованого матеріалу, групування та обробки даних, що дозволяє проводити кваліфікований аналіз, обґрунтовувати пропозиції та рекомендації в наступному розділі. Розрахунки мають бути підкріплені реальною статистичною звітністю підприємства (установи, організації), які необхідно подати в додатках.

Аналіз проблеми відповідно до теми роботи та виконання завдань дослідження має ґрунтуватися на використанні статистичних даних, облікової чи звітної документації або соціологічного обстеження (опитування) та

проводитися із застосуванням комп'ютерних методів розрахунків та побудови графіків і діаграм.

Автору кваліфікаційної роботи необхідно чітко розмежувати джерела використаної при аналізі інформації: що запозичено з наукової літератури, що одержано з документів підприємства (організації), а що здобуто шляхом власних спостережень, розрахунків, опитувань тощо.

На основі вивчення, обробки й узагальнення аналітичних матеріалів потрібно простежити вплив позитивних і негативних чинників, установити причини виявлених недоліків, оцінити можливості підприємства (установи, організації) щодо підвищення ефективності торговельної чи логістичної діяльності. Виявлені недоліки в діяльності підприємства за обраною темою необхідно врахувати у третьому розділі роботи.

Наприклад: тема кваліфікаційної роботи та сама.

РОЗДІЛ 2
ДІАГНОСТИКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВЛАСНИХ ТОРГОВЕЛЬНИХ МАРОК МЕРЕЖІ СУПЕРМАРКЕТІВ «СІЛЬПО»

2.1 Організаційно-економічна характеристика господарської діяльності ТОВ «Сільпо-Фуд»

2.2 Аналіз тенденцій розвитку ринку продовольчого ритейлу України та позицій брендів власних торгових марок у сучасному ринковому середовищі

2.3 Комплексна оцінка ефективності управління, позиціонування та реалізації власних торгових марок мережі «Сільпо» («Премія», «Повна Чаша» тощо)

Другий розділ повинен містити необхідну кількість розрахунків, таблиць, графіків і діаграм, доповнених стислим описом для забезпечення максимально повного відображення результатів дослідження діяльності підприємства за останні 3-5 років, характеристики його середовища, тенденцій і розвитку.

Другий розділ є підґрунтям для розробки заходів удосконалення, які

будуть представлені в наступному розділі. Завершується він так само стислими висновками (обсяг –1-1,5 сторінки) за аналізом результатів дослідження.

Загальна характеристика розділу 3

Третій розділ кваліфікаційної роботи носить рекомендаційний характер. Автору кваліфікаційної роботи необхідно розробити конкретні рекомендації, пропозиції, проєкт або програму заходів щодо практичного вирішення проблеми для оптимізації (вдосконалення) діяльності об'єкта дослідження. Запропоновані заходи мають базуватися на теоретичних дослідженнях, аналізі діяльності підприємства (установи, організації), логічно обґрунтовуватися та підкріплюватися відповідними розрахунками. Крім того, студент може запропонувати заходи для оптимізації існуючих бізнес-процесів, поклавши в їх основу авторську концепцію, новий метод, алгоритм тощо.

Пропозиції студента щодо науково-практичного вирішення виявлених проблем в господарській діяльності об’єкта досліджування повинні відповідати критеріям оптимальності, цільової ефективності та практичного втілення.

Завдання, які потребують вирішення у третьому розділі роботи. Розробка управлінських і організаційно-економічних заходів, спрямованих на підвищення ефективності роботи об'єкта дослідження. Окреслення шляхів удосконалення системи управління персоналом. Надання пропозицій з підвищення ефективності використання трудових ресурсів на досліджуваному об'єкті. Вдосконалення існуючих та впровадження новітніх методів вирішення виявлених проблем і недоліків. Обґрунтування та розрахунки соціально-економічної ефективності розроблених заходів. Визначення перспектив використання та розвитку сучасних інформаційних систем управління персоналом, програмних продуктів.

Розроблені заходи потрібно обґрунтувати математичними розрахунками та доповнити передбачуваними (можливими) соціально-економічними наслідками, що будуть виявлятися завдяки реалізації запропонованих пропозицій, рекомендацій, підходів і методів, тобто окреслити їх ефективність.

У третьому розділі автор кваліфікаційної роботи має реалізувати завдання

дослідження та довести положення, які виносяться на захист. Глибина розробки пропозицій і рекомендацій характеризує рівень готовності випускника магістратури до самостійної професійної діяльності.

Завершується третій розділ стислими висновками, що становлять найбільшу цінність у прикладному аспекті досліджуваної проблеми. Їх обсяг – 1-1,5 сторінки.

Наприклад: тема кваліфікаційної роботи та сама.

РОЗДІЛ 3
СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ ТА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВЛАСНИХ ТОРГОВЕЛЬНИХ МАРОК МЕРЕЖІ «СІЛЬПО» НА ЗАСАДАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

3.1 Розвиток омніканальних бренд-комунікацій та моделей електронної комерції для просування власних марок ТОВ «Сільпо-Фуд»

3.2 Інтеграція цифрових інструментів та аналітики Big Data в систему категорійного менеджменту і прогнозування попиту на товари власних торгових марок

3.3 Оптимізація ланцюгів постачання власних торгових марок через упровадження інтелектуальних систем управління запасами

Вдосконалення діяльності підприємства проводиться на основі розробки пропозицій щодо практичного вирішення проблеми (розроблені заходи мають базуватися на теоретичних дослідженнях, аналізі діяльності підприємства, логічно обґрунтовуватися та підкріплюватися відповідними розрахунками).

Важливою умовою якості кваліфікаційної роботи магістра є встановлення логічних взаємозв'язків розділів і підрозділів основної частини. Автор має прагнути до того, щоб кожний розділ являв собою закінчену частину дослідження обраної наукової проблеми.

ВИСНОВКИ

Формулювання висновків є завершальним етапом виконання кваліфікаційної роботи. Їх основною метою є підбиття підсумків дослідження. Призначення цього структурного елемента – дати уявлення щодо результативності та суспільної корисності роботи та можливість оцінити ступінь досягнення мети і виконання завдань роботи.

Орієнтовний обсяг висновків – 3-5 сторінок. Висновки розміщують після основної частини кваліфікаційної роботи, починаючи з нового аркуша; подають їх у вигляді окремих лаконічних положень, рекомендацій (Додаток Е).

У роботах дослідників-початківців часто можна помітити *типовий недолік:* завдання ставляться одні, виконуються інші, а висновки зовсім не випливають із дослідження. Відтак, формулюючи висновки, необхідно пам’ятати, що вони мають підбивати підсумки кваліфікаційної роботи, ув’язуватися із поставленими завданнями, логічно випливати із змісту дослідження, бути обґрунтованими, вказувати, якого результату досяг автор.

У висновках викладають найважливіші наукові й практичні результати роботи, вказують можливі галузі або сфери їх використання, визначають практичну значущість роботи, доцільність продовження досліджень за відповідною тематикою тощо. У висновках необхідно зазначити те позитивне, що вдалося виявити під час вивчення теми, а також проблеми й конкретні рекомендації щодо їх усунення.

Проміжні висновки, якими завершуються розділи, є основою загальних висновків до роботи. Проте автор має їх не продублювати, а подати в більш ґрунтовній концептуальній інтерпретації. Найважливіша вимога до загальних висновків – максимальна стисліть і докладність викладу. Висновки мають засвідчувати не що зроблено, а якого результату досягнуто в процесі виконання кваліфікаційної роботи.

У пунктах висновків рекомендовано використовувати такі слова та

вислови: *проаналізовано..., встановлено..., виявлено..., доведено…, показано…, досліджено…, розроблено…, запропоновано…, розроблено…, рекомендовано…, вважається за доцільне...* тощо.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Кваліфікаційна робота потребує належного оформлення відповідно до ДСТУ 3008-2015 «Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки». Якість оформлення є одним із критеріїв, що враховується екзаменаційною комісією при виставленні підсумкової оцінки під час захисту.

Текст кваліфікаційної роботи доцільно спочатку готувати в чорновому варіанті. До чистового варіанта тексту вносяться всі зміни, запропоновані керівником. Текст кваліфікаційної роботи може вважатися остаточним за умови врахування всіх зауважень і рекомендацій керівника та нормоконтролера.

Загальний обсяг основного тексту кваліфікаційної роботи магістра – 65-75 сторінок комп'ютерного набору. До загального обсягу кваліфікаційної роботи не входять список використаних джерел і додатки.

Робота виконується українською мовою. *Неприпустимо:*

- використовувати у кваліфікаційній роботі російськомовний текстовий та ілюстративний матеріал;
- наводити в переліку використаних джерел російськомовну наукову та навчально-методичну літературу й переклади фундаментальних праць російською мовою замість оригіналів або українськомовних перекладів.

Текст кваліфікаційної роботи набирається на комп'ютері шрифтом чорного кольору прямого накреслення з одного боку аркуша білого паперу формату А4 (210 х 297 мм) до 30 рядків на сторінці. Гарнітура – Times New Roman; кегель – 14 пт; міжрядковий інтервал – 1,5; інтервал між абзацами – 0 пт; абзацний відступ – 1,25 см. Текст роботи друкують, залишаючи поля таких розмірів: ліве – 30 мм, верхнє і нижнє – 20 мм, праве –15 мм.

Під час оформлювання тексту кваліфікаційної роботи треба дотримуватися

рівномірної насиченості, контрастності та чіткості зображення. Усі лінії, літери, цифри та знаки мають бути чіткі й нерозпливчасті в усьому тексті.

Скрізь по тексту необхідно використовувати однаковий знак тире «–» та лапки одного формату.

Окрім того, потрібно розрізняти тире (–) та дефіс (-). Дефіс – це знак, що з'єднує частини складних слів. Під час друку дефіс має позначення маленької горизонтальної рисочки (-) та не відокремлюється пробілами. Тире – це розділовий знак, у тексті обов'язково з обох боків відділяється пробілами.

Вирівнювання основного тексту – по ширині. При застосуванні автоматичного вирівнювання «по центру» необхідно прибрати абзацний відступ.

Нумерація. Сторінки кваліфікаційної роботи нумерують наскрізно арабськими цифрами, охоплюючи додатки. Номер сторінки проставляють праворуч у верхньому куті без крапки в кінці. Не нумерують, але враховують при нумерації титульний аркуш, завдання на кваліфікаційну роботу, реферат і зміст. Номери сторінок проставляють, починаючи зі вступу.

Нумерацію сторінок розділів, підрозділів, ілюстрацій, таблиць, формул подають так само арабськими цифрами.

Оформлення розділів і підрозділів. Текст основної частини кваліфікаційної роботи поділяють на розділи й підрозділи. Розділи та підрозділи повинні мати заголовки, що чітко й коротко відображають їх зміст.

Заголовки структурних елементів роботи «РЕФЕРАТ», «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛИ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами напівжирним шрифтом по центру рядка (без крапки в кінці). Номер розділу вказують після слова «РОЗДІЛ», крапку після номера не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу великими літерами напівжирним шрифтом по центру без крапки в кінці.

Заголовки підрозділів друкують з абзацного відступу з великої літери без крапки в кінці. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, то їх розділяють крапкою. Розривати слова знаком переносу в заголовках заборонено.

Кожний розділ починають з нового аркуша. Кожен підрозділ продовжує

текст попереднього підрозділу і не починається з нового аркуша. Не допускається розміщувати назву розділу, підрозділу, а також пункту і підпункту в нижній частині сторінки, якщо після неї немає тексту (має бути не менше 3-4 рядків тексту). Якщо ці умови не виконуються, заголовок переносять на наступну сторінку.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу та порядкового номера підрозділу, між яким ставлять крапку. В кінці номера підрозділу крапка не ставиться. Наприклад, 1.1, 1.2 тощо. Потім у тому ж рядку вказують заголовок підрозділу.

Текст кваліфікаційної роботи розбивають на розділи й підрозділи із зазначенням їх назв відповідно до змісту.

Відстань між заголовком, приміткою, прикладом і подальшим або попереднім текстом має бути не менше ніж 2 міжрядкових інтервали.

Приклад оформлення назв розділу та підрозділу:

РОЗДІЛ 2
ДІАГНОСТИКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВЛАСНИХ ТОРГОВЕЛЬНИХ МАРОК МЕРЕЖІ СУПЕРМАРКЕТІВ «СІЛЬПО»

1.1 Організаційно-економічна характеристика господарської діяльності ТОВ «Сільпо-Фуд».

Текст підрозділів розподіляють на абзаци. Абзацами виділяють приблизно рівні за обсягом, тісно між собою пов’язані та об’єднані за змістом частини тексту.

Оформлення кваліфікаційної роботи має бути охайним, без помилок і помітних виправлень. Недосконале редагування тексту ускладнює сприйняття змісту роботи та знижує її якість.

Ілюстрації. Залежно від об’єкта, завдань і розмірів показників, що зіставляються, у роботі можуть використовуватися різні графіки та діаграми.

Ілюстрації (схеми, діаграми, графіки) подають у кваліфікаційній роботі безпосередньо після тексту, де вони згадуються вперше (рис. 2.1), або на

наступній сторінці. Ілюстрації позначають словом «Рисунок» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках. Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу й порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Наприклад, підпис другого рисунка другого розділу оформлюють так: Рисунок 2.2 – Структура активів ТОВ «Сільпо-Фуд» за 2023-2025 рр., млн грн.

Якщо рисунки створені не автором, подаючи їх у роботі, треба дотримуватися вимог чинного законодавства України про авторське право. Джерело зазначається безпосередньо під назвою рисунка з абзацного відступу.

Наприклад:

Джерело: [11] або *Джерело:* розроблено/згруповано автором на основі [6]

Ілюстрацію розташовують по центру. Назву рисунка друкують з великої літери та розміщують під ним посередині рядка.

Наприклад:

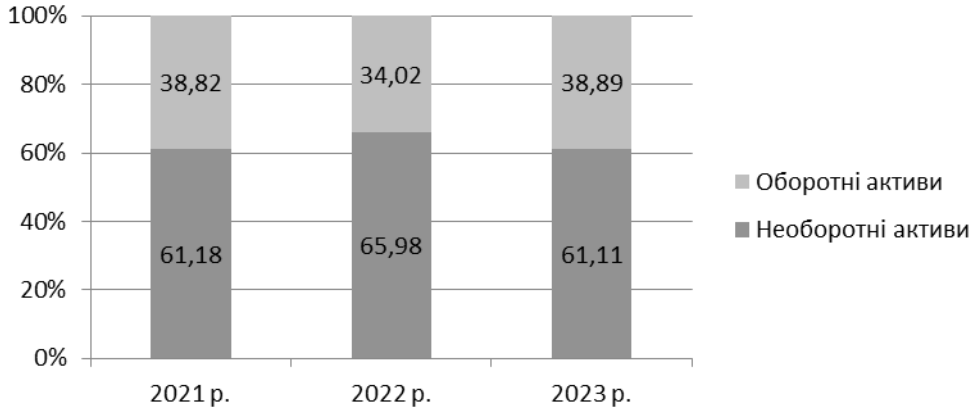

Рисунок 2.3 – Структура активів ТОВ «Сільпо-Фуд»
за 2023-2025 рр., млн грн

Джерело: розроблено автором на основі [17; 18]

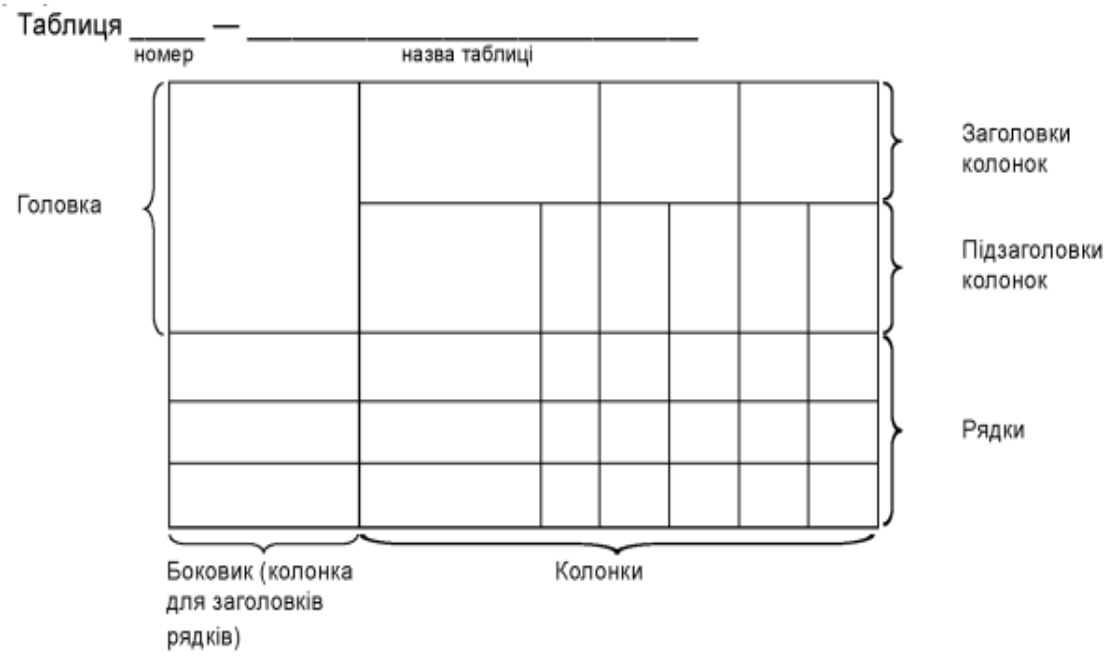
Якщо необхідно, ілюстрації доповнюють пояснювальними даними (підпис під рисунком). Після рисунка автор має зробити висновок «Аналізуючи рис. 2.3…..» або «Виходячи з даних, зображених на рис. 2.3….». Відстань між

останнім рядком попереднього тексту й ілюстрацією повинна дорівнювати одному рядку. Така ж сама відстань має бути між підписом під ілюстрацією і подальшим текстом. Пояснення під рисунком та підпис виконують, додержуючись міжрядкового інтервалу.

Таблиці. Таблицю розміщують безпосередньо після тексту, в якому її згадують уперше, чи на наступній сторінці. На всі таблиці дають посилання в тексті.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) у межах розділу. Номер таблиці має складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка. Після останньої цифри крапка не ставиться. Наприклад, заголовок другої таблиці другого розділу оформлюють так: Таблиця 2.2 – Динаміка основних показників фінансово-господарської діяльності ТОВ «Сільпо-Фуд» за 2023-2025 рр., млн грн.

Таблиці необхідно оформлювати відповідно до наведеного нижче зразка.

Назва таблиці має відображати її зміст, бути конкретною та стислою. Назву друкують з великої літери й розміщують над таблицею з абзацного відступу.

Горизонтальні та вертикальні лінії, що розмежовують рядки та стовпчики таблиці, можна не проводити, якщо їх відсутність не ускладнює користування таблицею.

Заголовки колонок таблиці починають із великої літери, а підзаголовки – з малої, якщо вони становлять одне речення із заголовком. Підзаголовки, які мають самостійне значення, подають з великої літери. В кінці заголовків і підзаголовків таблиць крапки не ставлять. Переважна форма іменників у заголовках – однина.

Таблиці кожного додатка нумерують окремо. Номер таблиці додатка складається з позначення додатка та порядкового номера таблиці в додатку, відокремлених крапкою. Наприклад, «Таблиця В.1 –_____ », тобто перша таблиця додатка В.

Якщо рядки або колонки таблиці виходять за межі формату сторінки, таблицю поділяють на частини, розміщуючи одну частину під іншою або поруч, чи переносять частину таблиці на наступну сторінку. У кожній частині таблиці повторюють її головку та боковик. У разі поділу таблиці на частини дозволено її головку чи боковик заміняти відповідно номерами колонок або рядків, нумеруючи їх арабськими цифрами в першій частині таблиці. Слово «Таблиця » подають лише один раз над першою частиною таблиці. Над іншими частинами таблиці з абзацного відступу друкують «Продовження таблиці__» або «Кінець таблиці ___» без повторення її назви.

Формули та рівняння розміщують посередині сторінки окремим рядком безпосередньо після тексту, в якому їх згадують, по центру сторінки. Вище та нижче кожної формули чи рівняння залишають не менше одного рядка. Формули нумерують у межах розділу арабськими цифрами. Номер формули складається з номера розділу й порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Номер формули чи рівняння друкують на їх рівні праворуч у крайньому положенні в круглих дужках. Наприклад, першу формулу третього розділу підписують так: (3.1). Якщо в тексті роботи лише одна

формула (рівняння), її нумерують так: (1).

Кілька наведених і не відокремлених текстом формул пишуть одну під одною і розділяють комами.

Переносити формули чи рівняння на наступний рядок дозволено лише на знаках виконуваних операцій, які пишуть у кінці попереднього рядка та на початку наступного. У разі перенесення формули чи рівняння на знакові операції множення застосовують знак «х». Перенесення на знаку ділення «:» слід уникати.

Пояснення значення кожного символу та числових коефіцієнтів подають без абзацного відступу з нового рядка, в тій же послідовності, у якій вони наведені в формулі чи рівнянні, починаючи зі слова «де» без двокрапки.

Наприклад:

$$\mathrm{K}_{M} = \frac{T_{ПР}}{T_{З}}, \qquad (1.1)$$

де $K_м$ – коефіцієнт монотонності праці;

$T_{пр}$ – час, затрачений на повторювані рухи (дії);

$T_з$ – загальний час тривалості операції (роботи).

Знаки «№», «%» та інші ставляться тільки при цифрі чи буквеному знаку, в інших випадках вони пишуться словами. Допускається писати знаки «№», «%» не при цифрах – у заголовках таблиць, наприклад: «№ з/п», «у %».

Примітки. Якщо є потреба пояснень до тексту, таблиць і рисунків, то використовують примітки. Одну примітку не нумерують. Слово «Примітка» друкують кеглем 12 через один міжрядковий інтервал з абзацного відступу з великої літери з крапкою в кінці. У тому самому рядку через проміжок з великої літери друкують текст примітки тим самим шрифтом.

Наприклад:

Примітка. _____

Якщо приміток дві та більше, їх подають після тексту, якого вони

стосуються і нумерують арабськими цифрами.

Наприклад:

Примітка 1._____

Примітка 2._____

Якщо примітка лише одна, то її не нумерують і після слова «Примітка» ставлять крапку.

Посилання та цитування. При написанні кваліфікаційної роботи необхідно давати посилання на джерела, матеріали або окремі результати, з яких наводяться дані у кваліфікаційній роботі. Такі посилання дозволяють знайти документи й перевірити достовірність відомостей про цитування документа, дають необхідну інформацію щодо нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг. Посилатися необхідно на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли в них є матеріал, який не включено до останнього видання.

Якщо використовують відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок.

Посилання в тексті кваліфікаційної роботи на джерела слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками. Наприклад, «…у працях [4-7]…»; «…як зазначається в роботі [8]»; «…текст цитати…» [10, с. 47].

У разі посилання на структурні елементи роботи зазначають відповідно номери розділів, підрозділів, пунктів, рисунків, формул, рівнянь, таблиць, додатків.

Посилаючись, треба використовувати такі вирази: «у розділі 4», «див. 2.1», «відповідно до 2.3.4», «(рисунок 1.3)», «відповідно до таблиці 3.2», «згідно з формулою (3.1)», «у рівняннях (1.23)–(1.25)», «(додаток Г)» тощо.

Дозволено в посиланні використовувати загальноприйняті та застандартовані скорочення. Наприклад, «згідно з рис. 10», «див. табл. 3.3» тощо.

Для посиланням на авторитетне джерело, підтвердження власних аргументів, ілюстрації власної позиції, протиставлення її думці інших дослідників, доведення слабкості аргументації опонентів слід наводити цитати.

Загальні вимоги до цитування такі:

а) текст цитати починається та закінчується лапками і наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, зі збереженням особливостей авторського написання;

б) цитування має бути повним, без довільного скорочення авторського тексту та без перекручення думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, наприкінці). Якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається;

в) кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;

г) при непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів і давати відповідні посилання на джерело.

Переліки. За потреби в тексті роботи можуть подаватися переліки. Перед переліком ставиться двокрапка (крім пояснювальних переліків на рисунках). Перед кожною позицією перерахування треба ставити малу літеру українського алфавіту з дужкою або знак «тире». У роботі необхідно дотримуватися єдиного способу оформлення переліків.

Скорочення слів здійснюється відповідно до чинного ДСТУ 3582:2013 «Бібліографічний запис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою».

Найуживаніші способи скорочення:

- залишається лише перша (початкова) літера слова (*с.* – сторінка, *т.* – том);

- залишається частина слова, закінчення і суфікс відкидається (таблиця – *табл.*, рисунок – *рис.*, дивись – *див.*);

- при позначенні цифрами років і століть (р. – рік, рр. – роки, ст. – століття).

Якщо в текст уводяться власні скорочення, необхідно дотримуватися правила, за яким перше згадування такої абревіатури зазначається у круглих дужках після повної назви, далі по тексту – без розшифровування. При використанні певного символу необхідно, щоб одна й та сама величина за текстом позначалася однаково.

Подання цифрової інформації. Необхідно дотримуватися загальноприйнятих правил:

1. Числові значення величин з одиницями вимірювання записуються арабськими цифрами, а без одиниць вимірювання від 1 до 9 – словами. Коли наводиться діапазон значень, виражених в однакових одиницях вимірювання, то одиниця вимірювання вказується після останнього числового значення. Наприклад, *від 5 до 15 років*. У великих числах нулі треба замінювати скороченнями: *тис., млн, млрд.*

2. Прості та складні порядкові числівники пишуться словами *(другий, двадцять п'ятий, триста шостий).* Числівники, що входять до складних слів, записуються цифрами (*10-відсоткова* вибірка). Порядкові числівники, позначені арабськими цифрами, мають відмінкові закінчення *(90-і роки).* При переліку порядкових числівників відмінкове закінчення ставиться один раз *(товари 1 та 2-го ґатунку).*

3. Без відмінкових закінчень записуються порядкові числівники, позначені арабськими цифрами, якщо вони стоять після іменника, якого стосуються *(у розділі 2, на рис. 5.1*). Без відмінкових закінчень записуються порядкові числівники римськими цифрами для позначення століть, кварталів року, томів видань *(XXI століття, II квартал).*

Список використаних джерел. Список використаних джерел – елемент бібліографічного апарату, який містить бібліографічні описи використаних

джерел і розміщується з нового аркуша безпосередньо після висновків. Він відображає ступінь вивченості досліджуваної теми, свідчить про рівень володіння навичками роботи з науковою літературою.

Список використаних у кваліфікаційній роботі магістра джерел має становити не менше 50 найменувань. При цьому до списку обов'язково необхідно включати не менше 5 наукових видань іноземною мовою (крім російської). Перевагу потрібно надавати літературним джерелам, опублікованим протягом останніх 5-10 років.

Джерела у списку записуються мовою оригіналу та розміщуються в порядку появи посилань на них у тексті або в алфавітному порядку перших літер прізвищ авторів або назв – спочатку кирилицею, а потім латиницею.

Оформлювати бібліографічний опис використаних у кваліфікаційній роботі джерел необхідно з урахуванням вимог ДСТУ 8302:2015 «Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання». Приклади оформлення опису різних видів джерел наведено в додатку Ж.

Автору кваліфікаційної роботи необхідно звернути увагу на те, що згідно з чинним ДСТУ не можна скорочувати назви столиць та великих міст (К., Л., Х. тощо), натомість такі найменування треба писати повністю (Київ, Львів, Харків тощо).

У заголовку бібліографічного запису подають відомості про одного, двох чи трьох авторів, при цьому імена цих авторів у бібліографічному описі у відомостях про відповідальність (за навскісною рискою) не повторюють. За потреби у заголовку бібліографічного запису позатекстового посилання можна зазначати більш ніж три імені авторів.

Замість знака «крапка й тире» (.–), який розділяє зони бібліографічного опису, у бібліографічному посиланні рекомендовано застосовувати знак «крапка».

При складанні бібліографічного посилання на електронний ресурс замість слів «Режим доступу» необхідно використовувати абревіатуру URL або DOI, якщо електронний ресурс має унікальний ідентифікатор. Довгу електронну

адресу можна переносити на наступний рядок або скоротити лінк за допомогою відповідних програм. При зазначенні у переліку використаних джерел електронних ресурсів необхідно вказати дату звернення вкінці посилання в дужках, наприклад (дата звернення: 11.05.2026).

Відомості про документ, опублікований іншою мовою, ніж мова основного тексту, у бібліографічних посиланнях наводять мовою оригіналу.

Скорочення та умовні познаки. Цей структурний елемент (за наявності) містить переліки скорочень, умовних познак, символів, одиниць і термінів. Переліки скорочень та умовних познак слід розташовувати стовпцем. Ліворуч в алфавітному порядку наводять скорочення або умовні познаки спочатку українською мовою, а потім іншими мовами (за наявності), а праворуч – їх розшифрування.

Додатки. Додатки є важливим засобом доповнення та уточнення основного змісту кваліфікаційної роботи. Необхідні вони для повноти сприйняття наукового дослідження. До додатків доцільно включати такий допоміжний матеріал: зразки аналізованих у роботі документів; проміжні формули та розрахунки; таблиці допоміжних цифрових даних; методики, розроблені в процесі виконання роботи; ілюстрації допоміжного характеру тощо.

Додатки оформлюють як продовження роботи на наступних сторінках, розміщуючи їх у порядку посилання на них у тексті. Кожний додаток має починатися з нової сторінки. Кожний додаток повинен мати заголовок, який друкують вгорі малими літерами з першої великої симетрично до тексту сторінки. Над заголовком посередині рядка друкують слово «ДОДАТОК» і поряд вказують велику літеру, що позначає додаток. Додатки позначають послідовно великими літерами української абетки, крім літер Ґ, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь. Наприклад, ДОДАТОК А, ДОДАТОК Б. Один додаток позначають як ДОДАТОК А.

Якщо додаток займає декілька сторінок, то слово «ДОДАТОК» та його позначення вказують один раз. На другій чи наступній сторінках праворуч

пишуть «Продовження додатка…» та вказують його позначення.

Якщо в роботі як додатки використовуються документи, які оформлюються згідно з вимогами до документації даного виду, їх копії повинні бути представлені на аркушах стандартного формату з одного боку. На першій сторінці такого документа повинні бути зазначені ті ж реквізити, що і на звичайному додатку.

За потреби текст додатків можна поділити на розділи, підрозділи, пункти й підпункти, які треба нумерувати в межах кожного додатка. У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатка (літеру) і крапку. Наприклад, А.2 – другий розділ додатка А. Рисунки, таблиці, формули та рівняння в тексті додатків треба нумерувати в межах кожного додатка, починаючи з літери, що позначає додаток. Наприклад, рисунок Г.3 – третій рисунок додатка Г; таблиця А.2 – друга таблиця додатка А; формула (А.1) – перша формула додатка А. Якщо в додатку один рисунок, одна таблиця, одна формула чи одне рівняння, їх нумерують. Наприклад, рисунок А.1, таблиця Г.1, формула (В.1).

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ПРИ НАПИСАННІ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

Значна увага сьогодні приділяється формуванню системи запобігання та виявлення академічного плагіату в освітньому процесі відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про авторське право і суміжні права», «Про академічну доброчесність».

При виконанні кваліфікаційної роботи студент-магістр має чітко дотримуватися принципів академічної доброчесності. Відповідно до ст. 42. Закону України «Про освіту» академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання

та/або наукових (творчих) досягнень (додаток И). А згідно зі ст. 1 Закону України «Про академічну доброчесність» кваліфікаційна робота є академічним твором, на який поширюються норми вказаного законодавчого акту.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

– самостійне виконання кваліфікаційної роботи;

– обов'язкове посилання на джерела інформації у разі використання ідей, концепцій, аналітичних та ілюстративних матеріалів, статистичних даних і результатів досліджень інших авторів;

– дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

– надання достовірної інформації про результати власної дослідницької діяльності, застосовані методи й використані джерела інформації.

Порушенням академічної доброчесності у ході виконання кваліфікаційної роботи вважається: академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства; самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів; фабрикація – вигадування даних або фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях; фальсифікація – свідома зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються наукових досліджень; списування – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації; обман – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної наукової діяльності; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування.

Самостійне і творче виконання здобувачем освіти кваліфікаційної роботи, дотримання авторських прав є ключовими й законодавчо затвердженими вимогами. Не можна не тільки копіювати значні обсяги інформації з будь-яких джерел, але й зловживати цитатами, які лише поєднуються окремими авторськими фразами.

При виконанні кваліфікаційної роботи студент-магістр повинен дотримуватися вимог наукової етики:

- із повагою ставитися до авторських прав інших осіб, дослідження яких використовуються при виконанні кваліфікаційної роботи;
- коректно застосовувати інформацію з інших джерел шляхом здійснення належного цитування;
- не допускати проявів академічної недоброчесності, до яких відносяться академічний плагіат, фабрикація, фальсифікація тощо.

Для уникнення академічного плагіату при написанні кваліфікаційної роботи студент повинен обов'язково посилатися на авторів і джерела, з яких запозичив матеріали або окремі дані. Посилання важливі для визначення походження інформації.

Науковий етикет у межах дотримання академічної доброчесності вимагає точно відтворювати цитований текст, бо найменше скорочення наведеного уривку може спотворити зміст, закладений автором. Загальні правила цитування викладено вище, в розділі «Вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи».

Також необхідно вказувати джерело використання запозиченого ілюстративного матеріалу.

Із детальними рекомендаціями Міністерства освіти і науки України щодо запобігання академічному плагіату рекомендовано ознайомитися за посиланням: https://surl.li/marxkm

Здобувач освіти несе відповідальність за зміст кваліфікаційної роботи, дотримання в ній принципів академічної доброчесності, за точність, правильність, коректність і репрезентативність усіх наведених у тексті даних!

Перевірка кваліфікаційної роботи на академічний плагіат здійснюється на етапі представлення тексту для розгляду на засіданні кафедри. Перед проходженням перевірки кваліфікаційної роботи на плагіат студент оформлює Декларацію академічної доброчесності (додаток К).

Безпосередньо перевірку кваліфікаційних робіт на наявність

запозичень/збігів із відкритих джерел в інтернеті та внутрішньої бази документів університету із використанням онлайн-сервісу здійснюють відповідальні особи, які призначаються завідувачем кафедри. Результати перевірки на академічний плагіат оформлюються звітом із зазначенням відсотка унікальності тексту.

Порушення принципів академічної доброчесності є підставою для недопущення кваліфікаційної роботи до захисту та повернення її на доопрацювання. У випадку повторного виявлення академічного плагіату в кваліфікаційній роботі здобувач вищої освіти може бути притягнутий до такої форми академічної відповідальності, як відрахування з університету (за рішенням вченої ради університету).

Правила і норми академічної доброчесності визначено в Кодексі академічної доброчесності Запорізького національного університету [7]. Процедура розгляду випадків плагіату та інших порушень академічної доброчесності здійснюється згідно з вимогами «Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в кваліфікаційних роботах здобувачів вищої освіти, дисертаціях на здобуття ступенів доктора філософії та доктора наук у Запорізькому національному університеті» [14].

ЛІНГВІСТИЧНІ ВИМОГИ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ТА ЗАСОБИ ТЕКСТОВОГО ЗВ'ЯЗКУ

При написанні кваліфікаційної роботи необхідно дотримуватися наукового стилю мовлення. Його характерними ознаками є: логічність, послідовність, зв'язність думок, доказовість викладу, смислова завершеність, цілісність, об'єктивність, точність, лаконічність, понятійність, узагальненість, аргументованість, однозначність, докладні висновки, однорідність стилістичного забарвлення. Норми наукової комунікації строго регламентують

характер викладу наукової інформації. Стиль мови науки є одним із найконсервативніших.

Науковому тексту властива об'єктивна модальність. Суб'єктивна ж модальність, що виражає ставлення автора, суперечить загальним принципам побудови наукового стилю. Увага має бути прикута до змісту, а не до суб'єкта. Цим пояснюється використання безособових дієприслівникових форм на *-но, -то* (з'ясовано, проаналізовано, розглянуто), займенника *ми* замість займенника *я.* Займенник *ми* та його варіанти (на *нашу* думку, проведене *нами* дослідження) дозволяють представити думку автора як думку визначеної групи людей, наукової школи чи наукового напряму.

Точність викладу думок забезпечують терміни. Автору кваліфікаційної роботи варто пам'ятати, що володіння спеціальною термінологією – один з показників рівня професійної підготовки випускника.

Речення наукового тексту повинні мати чіткі синтаксичні зв'язки. Забезпечують ці зв'язки складені сполучники підрядності: *завдяки тому, що..., тоді як ..., зважаючи на те, що..., внаслідок того, що…, з огляду на те, що…, в той час як…* тощо. Під час викладу матеріалу варто використовувати похідні прийменники: *протягом…, відповідно до..,. згідно з ..., на відміну від…, поряд з..., у зв'язку з…* тощо.

Доречними будуть лексичні засоби зв'язку, що активізують увагу (*зверніть увагу)*, вказують на джерело повідомлення (*за висловом, на думку, як вважає, як зазначено)*, послідовність розвитку думки (*спочатку, насамперед, потім, нарешті, по-перше, по-друге* тощо), суперечливі відношення (*однак, проте* тощо), причинно-наслідкові відношення (*тому, внаслідок цього, до того ж* тощо), перехід від однієї думки до іншої (*звернімося до, необхідно акцентувати увагу на, потрібно розглянути* тощо), узагальнення (*отже, таким чином, викладене вище дозволяє зробити висновок* тощо).

Для полегшення сприймання тексту автору кваліфікаційної роботи рекомендовано використовувати спеціальні, випрацювані в

науковому стилі способи й засоби впливу на читача, фокусування його уваги на певних моментах зміст – мовні формули.

Засвоєння мовних формул наукового стилю становить одну з умов долучення окремої особистості до колективних здобутків у певній сфері, а отже, є необхідною умовою успішної діяльності в ній.

Для оптимізації написання наукових текстів доцільно використовувати мовні формули та кліше – готові мовні звороти, які дають змогу економно висловити думку й сприяють швидкості передачі інформації.

Наприклад:

1. Для формулювання актуальності теми.

Проблема є актуальною…

Проблема є дискусійною…

Проблема є мало розробленою / недослідженою...

Проблема / назване явище заслуговує на особливу увагу …

2. Для формулювання мети.

Мета кваліфікаційної роботи – проаналізувати, описати, охарактеризувати, виявити, порівняти, узагальнити, систематизувати…

У роботі вивчено, виявлено, з'ясовано…

3. Для формулювання завдань.

Проаналізувати (методику, закономірності, тенденції, проблеми, роль, можливості, реалії та перспективи)…

Розглянути (проблеми, особливості, параметри, ознаки, структуру, зв'язок, сутність, основні принципи, засади, характер, аспекти, механізми)…

Обґрунтувати (теорію, тезу, погляди науковців на…, концепцію, перспективи, систему, шляхи вирішення проблеми)…

Узагальнити (досвід, висновки, результати попередніх досліджень, результати експерименту, експериментальні дані, статистичні дані, матеріали дослідження)…

4. Для формулювання висновків.

Результати здійсненого аналізу дають змогу зробити висновок…

Сформулюємо основні висновки…

Проведене дослідження дало змогу сформулювати такі висновки:…

У ході експерименту вирішено поставлені завдання й підтверджено основні положення запропонованої гіпотези, а саме:…

5. Для формулювання перспективи подальших розробок.

Перспективи подальшого вивчення заявленої проблеми вбачаємо в дослідженні…

Подальше дослідження цього аспекту полягає в…

Запропоновані для використання в кваліфікаційній роботі мовні звороти та фрази допоможуть лаконічно, логічно та зрозуміло викласти зміст дослідження.

Найбільш часті помилки слововживання та русизми, яких необхідно уникати: (неправильно – правильно): *велика кількість – значна кількість, багато уваги приділялося – значна увага приділялася, хотілося б звернути увагу на те – варто наголосити на тому, в той же час – водночас, перелічені факти – перераховані факти, співпадати – збігатися, у залежності від – залежно від, у порівнянні з – порівняно з, вірно – правильно, задача – завдання, область - галузь, на протязі – протягом, в останній час – останнім часом, в більшості випадків – здебільшого* тощо. Типовими помилками уживання прикметників є: *наступні, слідуючі* замість *такі*.

Отже, лексичні, морфологічні та синтаксичні засоби слугують для підвищення інформативності тексту кваліфікаційної роботи та максимальної лаконічності викладу змісту роботи. У науковому тексті необхідно дотримуватися смислової завершеності, цілісності та зв’язності думок, використовувати спеціальну термінологію.

ВІДГУК КЕРІВНИКА НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Відгук керівника складається після перевірки чистового варіанта роботи. Відгук повинен містити:

- висновки про актуальність досліджуваної наукової проблеми;
- визначення повноти розробленості теми;
- коротку характеристику головних (у тому числі оригінальних) рішень, практичних досягнень здобувача вищої освіти;
- висновки про цінність наданих пропозицій, їх обґрунтованість і можливість практичного застосування;
- характеристику рівня загальної підготовки автора кваліфікаційної роботи, вміння самостійно мислити та вирішувати поставлені завдання;
- висновок про наявність у здобувача вищої освіти фахових компетентностей, визначених освітньо-професійною програмою «Торгівля та комерційна логістика» другого (магістерського) рівня вищої освіти;
- оцінку ступеня відповідності роботи вимогам щодо змісту та оформлення;
- обґрунтовані зауваження щодо наявних у роботі недоліків;
- оцінку роботи за чотирибальною системою («відмінно», «добре», «задовільно» або «незадовільно»);
- висновок про оригінальність кваліфікаційної роботи;
- рекомендації щодо захисту кваліфікаційної роботи.

Відгук керівника складається в одному примірнику. Зачитується під час захисту роботи на засіданні екзаменаційної комісії.

РЕЦЕНЗУВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

На кваліфікаційну роботу магістра надається одна рецензія. Рецензентами можуть бути науково-педагогічні працівники, що мають науковий ступінь та вчене звання, висококваліфіковані фахівці з торговельної та логістичної діяльності. Орієнтовну форму рецензії наведено в додатку Л.

Рецензія повинна містити обґрунтовану та всебічну характеристику кваліфікаційної роботи та її оцінку за прийнятою шкалою оцінки знань. Аналізу підлягають:

- актуальність теми;
- відповідність змісту кваліфікаційної роботи затвердженій темі та завданню на її розробку;
- теоретичний рівень дослідження та ступінь його самостійності;
- чіткість структури, логічність і послідовність викладу матеріалу;
- повнота вирішення поставлених завдань, глибина їх опрацювання, наявність елементів аналізу, вдосконалення досліджуваної наукової проблеми;
- актуальність, повнота використання та висвітлення при підготовці роботи фахової літератури, нормативних і довідкових матеріалів, фактичних даних;
- рівень володіння методами наукового дослідження;
- суперечливі та дискусійні наукові положення, винесені на захист;
- новизна та практичне значення дослідження;
- стиль викладення матеріалу та якість оформлення роботи;
- переваги та недоліки роботи.

Рецензент робить висновок про можливість або неможливість допущення кваліфікаційної роботи до захисту.

У кінці рецензії на роботу вказується оцінка. Оцінка роботи рецензентом носить рекомендаційний характер і враховується екзаменаційною комісією під час визначення остаточної оцінки за результатами захисту кваліфікаційної роботи.

Рецензія складається в одному примірнику. Підпис рецензента має бути засвідчений печаткою установи, де він працює.

Здобувач вищої освіти знайомиться з рецензією до захисту кваліфікаційної роботи та готує аргументовані й етичні відповіді на вказані рецензентом зауваження.

ПРОХОДЖЕННЯ НОРМОКОНТРОЛЮ

Кваліфікаційна робота підлягає обов'язковому нормоконтролю за дотриманням встановлених вимог до оформлення.

Для проходження нормоконтролю здобувач вищої освіти зобов'язаний подати нормоконтролерові роздрукований (але не переплетений) екземпляр повністю завершеної та належним чином оформленої кваліфікаційної роботи. Нормоконтроль здійснюється при наявності підпису студента й підпису керівника на бланку завдання на кваліфікаційну роботу. Якщо робота оформлена якісно, відповідно до вимог і чинних стандартів, у згадуваному бланку нормоконтролер ставить свій підпис, що підтверджує проходження нормоконтролю. Така робота може брошуруватися та оправлятися в тверду обкладинку.

Якщо оформлення кваліфікаційної роботи не відповідає встановленим вимогам, зауваження носять системний характер, нормоконтролер повертає її автору на доопрацювання із зазначенням виявлених недоліків. Після їх усунення робота підлягає повторному проходженню нормоконтролю.

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ. ПОРАДИ ЩОДО ВИБОРУ ТЕМИ

Освітня програма магістерського рівня зорієнтована на тих, хто прагне стати висококваліфікованим професіоналом у галузі управління комерційною діяльністю та оптимізації ланцюгів постачання на підприємствах (в організаціях, установах) сфери торгівлі.

Успішне опанування програми забезпечує формування системних компетентностей у таких сферах та напрямах: стратегічний менеджмент у торгівлі, економічний аналіз та проєктування логістичних систем, управління ринковим позиціонуванням і брендами торговельних мереж, категорійний

менеджмент, сучасні технології дистрибуції та оцінки ефективності каналів розподілу.

Особливу увагу приділено впровадженню інноваційних логістичних технологій, моніторингу ключових показників ефективності комерційної діяльності, бюджетуванню та оптимізації фінансово-матеріальних потоків, ухваленню стратегічних рішень щодо розвитку інфраструктури товарного ринку, а також регулюванню процесів руху товарних масивів і раціональної організації складських та торговельних площ суб'єктів господарювання.

Орієнтовна тематика кваліфікаційних робіт:

1. Формування стратегії дистрибуції товарів торговельної компанії на міжнародних ринках.
2. Управління ризиками в логістичній системі торговельного підприємства.
3. Оптимізація витрат на транспортування та складування в системі розподільчої логістики.
4. Використання технологій Big Data для прогнозування попиту в роздрібній торгівлі.
5. Удосконалення організації комерційної діяльності підприємства на ринку FMCG.
6. Упровадження інноваційних складських технологій у діяльність логістичного центру.
7. Дослідження впливу цифрових інструментів на ефективність закупівельної діяльності торговельного підприємства.
8. Ефективність використання інструментів трейд-маркетингу в комерційній діяльності.
9. Удосконалення системи управління якістю послуг логістичної компанії.
10. Розробка стратегії логістичного обслуговування клієнтів у сфері електронної комерції.

11. Формування системи лояльності покупців у роздрібній торгівлі.

12. Оптимізація бізнес-процесів у комерційній діяльності оптового посередника.

13. Роль штучного інтелекту в автоматизації складської логістики торговельної компанії.

14. Комерційні аспекти функціонування маркетплейсу на ринку України.

15. Розробка програми мінімізації втрат товарів у процесі їх транспортування та зберігання.

16. Удосконалення комунікаційної політики торговельного бренду.

17. Екологізація логістичної діяльності в сучасних умовах.

18. Управління репутацією торговельної компанії в кризових ситуаціях.

19. Формування стратегії електронної торгівлі суб'єктів малого бізнесу.

20. Логістичний менеджмент у системі управління зворотними потоками товарів.

21. Формування конкурентних переваг торговельної мережі в цифровому середовищі.

22. Комерційна ефективність упровадження хмарних сервісів у логістичне управління.

23. Розвиток франчайзингових мереж у системі вітчизняного ритейлу.

24. Оптимізація мультимодальних перевезень у міжнародній торгівлі.

25. Комерційна діагностика фінансової стійкості підприємства сфери торгівлі.

26. Удосконалення мерчандайзингу як інструменту стимулювання продажу.

27. Логістичне забезпечення стартап-проєктів у сфері доставки товарів.

28. Організація комерційної роботи з новими товарами на галузевому ринку.

29. Управління ланцюгами постачання в умовах цифровізації економіки.

30. Удосконалення методики бенчмаркінгу в логістичній діяльності підприємства.

31. Оптимізація інформаційних потоків у системі комерційного менеджменту.

32. Оптимізація логістичних ланцюгів в умовах нестабільності ринкового середовища.

33. Управління комерційною діяльністю ритейлу на основі впровадження CRM-систем.

34. Удосконалення системи управління товарними запасами торговельного підприємства.

35. Удосконалення методів оцінювання та вибору постачальників у системі комерційної логістики.

36. Стратегічне планування розвитку торговельного підприємства в довгостроковій перспективі.

37. Особливості логістичного забезпечення агропромислового комплексу в умовах воєнного стану.

38. Вплив глобалізаційних процесів на трансформацію логістичних стратегій українських компаній.

39. Оцінка ефективності впровадження автоматизованих систем управління торгівельною діяльністю підприємства.

40. Розробка комплексного плану вдосконалення логістичної діяльності торговельного підприємства.

Тематика кваліфікаційних робіт магістра формується кафедрою підприємництва, менеджменту організацій та логістики, що є випусковою для здобувачів вищої освіти, які навчаються за освітньо-професійною програмою «Торгівля та комерційна логістика». Теми кваліфікаційних робіт переглядаються щорічно, затверджуються випускною кафедрою та науково-методичною радою факультету менеджменту. Студентові надається право вибору теми кваліфікаційної роботи із запропонованого переліку. Крім того, студент має право запропонувати

власну тему, безпосередньо пов'язану з основними напрямками наукових досліджень випускової кафедри, попередньо узгодивши її з керівником кваліфікаційної роботи та обґрунтувавши доцільність її розробки.

Тема й науковий керівник закріплюються за студентом наказом ректора університету. Після цього оформлюється спеціальний бланк завдання та визначається календарний план виконання етапів кваліфікаційної роботи.

Тематика пропонованих наукових досліджень охоплює актуальні питання управління персоналом та економіки праці, відображає напрями наукових пошуків кафедри підприємництва, менеджменту організацій та логістики, відповідає профілю освітньо-професійної програми «Торгівля та комерційна логістика», орієнтована на самостійну творчу працю здобувача вищої освіти з вирішення конкретних завдань, відповідає вимогам, які стоять перед підприємствами в сучасних умовах.

У тематиці зазвичай знаходять своє відображення предмет та об’єкт дослідження. Характер бажаних змін конкретизується відповідними словами: *упровадження, проєктування, удосконалення, розвиток, поліпшення, підвищення ефективності* тощо.

Наукове дослідження випускника магістратури залежно від обраної теми, визначеної мети та поставлених завдань може бути спрямоване на модернізацію системи логістичного менеджменту й комерційної діяльності підприємства (установи, організації), реструктуризацію (реорганізацію) ланцюгів постачання, підвищення ефективності торговельних процесів, а також на впровадження високоякісного інформаційного й диджитал-забезпечення управління потоками. Вектор досліджень може охоплювати оптимізацію використання ресурсного потенціалу суб'єктів ринку, раціоналізацію організації складського та збутового господарства, мінімізацію логістичних витрат, моніторинг ключових трендів і викликів сучасного ринку товарів і послуг, а також обґрунтування стратегічних переваг інтеграції новітніх технологій (зокрема, автоматизованих систем

управління запасами та інтелектуальних торговельних платформ) у практичну діяльність підприємств.

Основні критерії вибору теми кваліфікаційної роботи:

- актуальність, новизна та перспективність (відповідність сучасному рівню розвитку торговельно-логістичної інфраструктури, глобальним трансформаціям у секторі комерції, а також нагальним завданням логістичного забезпечення та керування торговельними процесами підприємств тощо);
- ступінь розробленості;
- наявність доступної та достатньої джерельної бази;
- рівень теоретичної та практичної підготовки студента;
- сфера наукових інтересів і нахилів студента;
- наявність наукових напрацювань і досвіду попередніх наукових пошуків тощо.

Тематика наукових робіт не повинна співпадати з темами, глибоко вивченими та висвітленими в науковій і навчальній літературі, а також повторювати тематику попередніх (уже захищених) кваліфікаційних робіт. Такий підхід зорієнтований на запобігання плагіату та стимулювання самостійного та творчого наукового дослідження.

ПОРЯДОК ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Обов’язковою умовою допуску кваліфікаційної роботи до захисту є її попереднє обговорення на випусковій кафедрі у форматі передзахисту. Студенти, кваліфікаційні роботи яких на передзахисті було оцінено позитивно, допускаються до прилюдного захисту.

Умовою подання кваліфікаційної роботи на захист перед екзаменаційною комісією є своєчасне виконання завдання на кваліфікаційну роботу в повному обсязі; наявність оформленої відповідно до вимог, прошитої та оправленої в тверду обкладинку роботи, готовність якої засвідчено підписами нормоконтролера, керівника, рецензента, завідувача кафедри; наявність відгуку

та рецензії.

До захисту кваліфікаційної роботи допускаються здобувачі вищої освіти, які виконали всі вимоги навчального плану, на підставі наказу ректора.

Захист кваліфікаційної роботи проводиться на відкритому засіданні спеціально створеної екзаменаційної комісії.

До екзаменаційної комісії подаються:

- списки здобувачів вищої освіти, допущених до захисту кваліфікаційних робіт, підписані деканом факультету менеджменту;

- витяг із протоколу засідання випускової кафедри про рекомендацію кваліфікаційних роботів здобувачів вищої освіти до захисту;

- зведена відомість про виконання здобувачами вищої освіти навчального плану і про отримані ними оцінки (середні зважені оцінки) з теоретичних навчальних дисциплін, практики;

- залікові книжки здобувачів вищої освіти, допущених до атестації;

- виконана кваліфікаційна робота (з прошитою з текстом роботи декларацією академічної доброчесності здобувача вищої освіти);

- графічні матеріали (презентація);

- відгук керівника;

- рецензія на кваліфікаційну роботу.

До екзаменаційної комісії можуть подаватися й інші матеріали, які характеризують наукову і практичну цінність виконаної кваліфікаційної роботи: друковані статті за темою роботи, документи, що вказують на практичне застосування результатів наукового дослідження тощо.

Проведення засідання екзаменаційної комісії при захисті кваліфікаційної роботи включає:

- оголошення головою або членом екзаменаційної комісії прізвища, імені та по батькові здобувача вищої освіти, теми його кваліфікаційної роботи;

- оголошення навчальних досягнень здобувача вищої освіти (наукових, творчих тощо);

- доповідь (презентація) здобувача вищої освіти про сутність кваліфікаційної роботи, одержані результати та ступінь виконання поставлених завдань;

- відповіді здобувача вищої освіти на запитання членів екзаменаційної комісії;

- оголошення секретарем відгуку керівника кваліфікаційної роботи або виступ керівника зі стислою і водночас обґрунтованою характеристикою роботи;

- оголошення секретарем рецензії на кваліфікаційну роботу;

- відповіді здобувача вищої освіти на зауваження керівника кваліфікаційної роботи та рецензента;

- оголошення голови екзаменаційної комісії про закінчення захисту.

Хід засідання екзаменаційної комісії та результати її роботи оформляються протоколом.

Для виступу перед екзаменаційною комісією та розкриття змісту кваліфікаційної роботи студенту-магістру надається до 15 хв. У цілому на захист однієї кваліфікаційної роботи відводиться 30 хвилин.

У виступі автору кваліфікаційної роботи необхідно:

- обґрунтувати актуальність обраної теми дослідження;
- окреслити мету й завдання дослідження;
- визначити об’єкт і предмет дослідження;
- перерахувати методи дослідження та обґрунтувати доцільність їх використання;
- узагальнити результати дослідження;
- сформулювати висновки й обґрунтувати рекомендації щодо впровадження одержаних результатів дослідження.

У доповіді головна увага повинна приділятися власним дослідженням і розробкам, а також одержаним результатам. Випускник магістратури має показати вміння виступати публічно, презентувати результати своєї праці та

переконати членів екзаменаційної комісії в корисності та надійності винесених на захист положень.

Для більш наочного представлення кваліфікаційної роботи доповідь необхідно супроводжувати презентацією, створеною в програмі Microsoft Power Point. Оптимальна кількість слайдів –12-15. При розробці презентації потрібно *дотримуватись таких вимог:* єдина кольорова схема для всіх слайдів; мінімум тексту (не більше 6-8 рядків); шрифти Verdana (найкращий для читання з екрану), Tahoma, Arial, Arial Black; використання напівжирного накреслення для заголовків слайду; максимальна ілюстративність слайдів. Більш детальний перелік вимог до оформлення презентації подано в додатку М. Під час захисту як доповнення до слайдів можна використовувати демонстраційний матеріал на аркушах формату А4 (210х297 мм).

Успішний виступ автора кваліфікаційної роботи на захисті передбачає дотримання певних правил, як-от:

- упевненість і вільне володіння текстом;
- логічність, зрозумілість і доступність змісту доповіді (презентації);
- помірна завантаженість виступу цифрами та фактами;
- конкретність, лаконічність і обґрунтованість відповідей на питання та зауваження;
- дотримання регламенту.

Щоб доповідь була успішною, необхідно стежити за темпом мовлення, інтонацією, гучністю голосу і робити паузи. Мета – зацікавити аудиторію і зробити доповідь максимально інформативною та зрозумілою.

Відповіді на питання членів екзаменаційної комісії мають бути короткими, чіткими й добре аргументованими. Після оприлюднення відгуку керівника та рецензії студенту надається можливість відповісти на вказані в цих документах зауваження.

Результати захисту кваліфікаційних робіт оцінюються за 100-бальною шкалою, шкалою ECTS і національною шкалою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Рішення про оцінку кваліфікаційної роботи приймається на закритому засіданні екзаменаційної комісії відкритим голосуванням звичайною більшістю голосів членів комісії. Під час захисту екзаменаційна комісія оцінює теоретико-практичний рівень виконаної роботи, доповідь студента, його відповіді на питання членів комісії та висловлені зауваження (в тому числі й ті, що містяться у відгуку керівника та рецензії).

Оцінки оголошуються у день захисту кваліфікаційних робіт після оформлення відповідного протоколу засідання екзаменаційної комісії. Повторний захист кваліфікаційної роботи з метою підвищення оцінки не дозволяється.

Здобувачам вищої освіти, які позитивно захистили кваліфікаційну роботу, рішенням екзаменаційної комісії присуджується відповідний ступінь вищої освіти, присвоюється відповідна кваліфікація і видається диплом магістра.

У тих випадках, коли захист кваліфікаційної роботи не відповідає вимогам рівня атестації, екзаменаційна комісія приймає рішення про те, що здобувач вищої освіти є неатестованим, що відображається у протоколі засідання комісії. Здобувач вищої освіти, який отримав незадовільну оцінку при захисті кваліфікаційної роботи, відраховується із ЗНУ. Йому видається академічна довідка встановленого зразка.

Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на засідання екзаменаційної комісії для захисту кваліфікаційної роботи, то в протоколі комісії відзначається, що він є неатестованим у зв'язку з неявкою на засідання комісії.

Магістерська робота до захисту не допускається, якщо вона:

– виконана з порушенням строків, встановлених графіком освітнього процесу та конкретизованих у календарному плані, що є складовою завдання на кваліфікаційну роботу;

– написана на тему, яка своєчасно не була затверджена наказом ректора університету;

– виконана не самостійно, з порушенням принципів академічної доброчесності;

– не відповідає вимогам щодо структури;
– не розкриває обрану тему наукового дослідження;
– не відповідає вимогам до оформлення, не переплетена;
– відсутній відгук керівника або рецензія.

Захист кваліфікаційної роботи з використанням технологій дистанційного навчання.

Проведення захисту кваліфікаційних робіт у дистанційному форматі здійснюється згідно з Положенням про організацію освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання в Запорізькому національному університеті [13].

Відповідно до Положення за два тижні до атестації на сайті факультету менеджменту оприлюднюється затверджений графік атестації. Інформування студентів-магістрів щодо розкладу та умов проходження атестації у формі захисту кваліфікаційної роботи здійснює секретар екзаменаційної комісії. Вся актуальна інформація висвітлюватиметься за тиждень до початку атестації в СЕНЗ ЗНУ в розділі «Атестація» на сторінці «Кваліфікаційна робота».

Атестація здобувачів вищої освіти у формі захисту кваліфікаційної роботи з використанням дистанційних технологій навчання здійснюється в синхронному режимі (відеоконференція) з цифровою фіксацією (відеозапис, аудіозапис, фотофіксація тощо).

Альтернативою синхронному виступу може бути завчасно надісланий секретареві екзаменаційної комісії відеозапис виступу (презентації) здобувача освіти з можливістю його ідентифікації та засвідчення факту виступу.

Запитання-відповіді до здобувача освіти обов’язково проводяться у синхронному режимі.

У разі виникнення під час складання атестації форс-мажорних обставин здобувач освіти повинен негайно повідомити секретаря екзаменаційної комісії про ці обставини за допомогою визначеного каналу зв’язку (телефон, месенджер тощо) з обов’язковою фото- або відеофіксацією стану виконання завдань та об’єктивних чинників, що перешкоджають його завершенню. За цих

обставин можливість та час перескладання атестації визначається екзаменаційною комісією в індивідуальному порядку.

Документальний супровід атестації здобувачів вищої освіти у формі кваліфікаційної роботи з використанням технологій дистанційного навчання:

На момент захисту кваліфікаційної роботи її паперовий примірник із власноручним підписом здобувача освіти та електронний варіант для подальшого розміщення в репозитарії має знаходитися в екзаменаційній комісії. Його надсилання може здійснюватися засобами поштового зв'язку.

Рішення екзаменаційної комісії про результат захисту кваліфікаційної роботи набирає чинності після одержання екзаменаційною комісією примірника роботи та після завершення оформлення супровідних документів.

Після перевірки кваліфікаційної роботи науковим керівником та в разі його позитивного відгуку електронний примірник роботи надсилається на нормоконтроль електронною поштою відповідальному викладачу. Викладач після перевірки матеріалу на відповідність вимогам нормативних документів, зокрема ДСТУ 3008:2015 «Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення» робить відповідну відмітку в СЕНЗ ЗНУ в розділі «Атестація». Якщо результат позитивний, студент роздруковує та переплітає роботу. Якщо результат негативний, студент в найближчий час усуває недоліки та повторно відправляє нормоконтролеру роботу на перевірку до отримання позитивного результату.

Наявність запису про погодження кваліфікаційної роботи в СЕНЗ ЗНУ, рецензії, відгука наукового керівника є підставою для подання кваліфікаційної роботи на захист. Процес отримання підписаних оригіналів рецензії та відгуку може бути здійснено за допомогою поштового зв'язку.

Цифровий запис процесу захисту кваліфікаційних робіт зберігається на економічному факультеті протягом року.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Оцінка за кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти виставляється лише після її захисту. Рішення комісії приймається на закритому засіданні. Оцінка за кваліфікаційну роботу оголошується у день захисту після оформлення відповідного протоколу засідання екзаменаційної комісії.

Результати виконання та захисту кваліфікаційної роботи оцінюються відповідно до прийнятої в університеті системи за 100-бальною шкалою, шкалою ECTS і національною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)
C	75 – 84 (добре)	
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)
E	60 – 69 (достатньо)	
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)	

При визначенні оцінки екзаменаційна комісія враховує якість виконання і оформлення кваліфікаційної роботи та її безпосередній захист здобувачем вищої освіти в екзаменаційній комісії.

При оцінюванні тексту кваліфікаційної роботи враховується: актуальність обраної теми дослідження; відповідність змісту роботи обраній темі, змісту підрозділів – їх назвам; спрямованість кваліфікаційної роботи на розробку реальних практичних рекомендацій; відповідність логічної побудови кваліфікаційної роботи поставленим цілям і завданням; глибина та критичність аналізу зібраного фактичного матеріалу із проблеми дослідження; відповідність висновків меті та завданням дослідження; адекватність обраних методів

предмету дослідження, меті та завданням, їх грамотне застосування; актуальність використаної літератури, ґрунтовність її аналізу; наявність альтернативних підходів до вирішення визначених проблем; наявність авторської позиції щодо шляхів розв'язання досліджуваної проблеми; рівень обґрунтування запропонованих рішень; рівень виявленої самостійності у пошуку літератури, підборі методів, інтерпретації одержаних результатів і проведенні дослідження загалом; наявність посилань на використану літературу та відповідність їх оформлення стандарту; дотримання принципів академічної доброчесності; дотримання наукового стилю викладення матеріалу, норм чинного правопису, вимог стандартів до технічного оформлення тексту; відсутність принципових зауважень у відгуку керівника та рецензії.

При оцінюванні захисту кваліфікаційної роботи враховується: лаконічне й водночас логічне, аргументоване й вичерпне викладення в доповіді сутності та результатів дослідження; всебічне, системне і глибоке знання матеріалу з теми кваліфікаційної роботи, у тому числі орієнтація в основних наукових концепціях і підходах; змістовність і якість мультимедійної презентації; рівень володіння культурою презентації одержаних у ході дослідження результатів; правильні та вичерпні відповіді по суті на запитання членів комісії; вміння аргументовано захищати свою позицію.

Отже, *показниками якості кваліфікаційної роботи магістра при визначенні оцінки є:* актуальність і перспективність обраної теми; чіткість формулювання мети і завдань дослідження; чітка структура й логіка викладу змісту роботи; якість і глибина теоретичного, методологічного та практичного аналізу порушеної наукової проблеми; наявність критичного огляду літературних джерел та наукової полеміки; актуальність і обґрунтованість пропонованих заходів; дотримання вимог до оформлення роботи; наявність та інформаційна змістовність ілюстративних матеріалів для захисту роботи; адекватність методів, застосовуваних для вирішення поставлених у роботі завдань; повнота представлення в доповіді основних результатів дослідження; правильність, повнота та чіткість відповідей на питання членів екзаменаційної комісії.

Система критеріїв оцінювання кваліфікаційної роботи магістра

Параметри оцінювання	Незадовільно (менше 60 балів)	Задовільно (60-74 балів)	Добре (75-89 балів)	Відмінно (більше 90 балів)
Змістовні аспекти дослідження: якість та глибина проведеного дослідження із застосуванням аналітичних розрахунків; коректність інтерпретації одержаних результатів дослідження	Аналітичний блок відсутній або містить грубі помилки; розрахунки не підкріплені методикою; висновки суперечать одержаним даним	Дослідження носить переважно описовий характер; розрахунки фрагментарні; аналіз поверховий, а результати інтерпретовані з помилками	Проведено ґрунтовний аналіз із застосуванням адекватних методів; наявні економічні розрахунки, проте логіка інтерпретації результатів подекуди потребує уточнень	Глибоке та всебічне економічне дослідження; бездоганне поєднання кількісних і якісних методів аналізу; висока точність та логічність фахової інтерпретації даних
Якість доповіді: структура виступу, аргументація результатів, дотримання часового регламенту	Виступ не має чіткої структури; результати не представлені; регламент суттєво порушено	Доповідь занадто розлога або фрагментарна; акценти на результатах зміщені; регламент дотримано не повністю	Логічний виклад матеріалу; результати представлені зрозуміло, проте доповідь подекуди занадто деталізована	Чітка та лаконічна доповідь; акцент на ключових здобутках дослідження; ідеальне дотримання регламенту
Дискусія та відповіді: глибина аргументації, професійне володіння темою, наявність апробації (публікацій)	Автор не може відповісти на питання або захистити власну думку	Відповіді поверхові або неповні; наявні помилки у використанні базових термінів	Здобувач впевнено відповідає на запитання, хоча подекуди допускає незначні неточності	Вичерпні та науково обґрунтовані відповіді; впевнений захист позиції; наявні публікації або сертифікати конференцій
Візуальний супровід: якість презентації та ілюстративних матеріалів, культура подачі	Наочні матеріали до захисту не підготовлені	Слайди низької якості; оформлення не допомагає сприйняттю матеріалу; автор почувається невпевнено	Якісна презентація; ілюстрації логічно доповнюють виступ, проте мають незначні технічні огріхи	Висока культура презентації; естетичне та професійне оформлення графічного матеріалу; впевнена подача

Аналіз виконання та захисту кваліфікаційних робіт магістра дає можливість виокремити *типові помилки*, яких припускаються здобувачі вищої освіти як автори:

1. Зміст роботи не розкриває її теми.

2. Непродуманість пунктів змісту роботи, відсутність між ними логічного зв’язку.

3. Розділи (підрозділи) не відображають реальної проблемної ситуації, стану об'єкта.

4. Мета не пов'язана з науковою проблемою, сформульована абстрактно й не відображає специфіки об'єкта та предмета дослідження.

5. Не визначена різниця між об’єктом і предметом дослідження.

6. Автор не виявив самостійності, робота являє собою компіляцію або плагіат.

7. Не зроблено глибокого та всебічного аналізу сучасної фахової літератури з теми дослідження.

8. Аналітичний огляд вітчизняних і зарубіжних публікацій з теми роботи має форму анотованого списку й не відображає ступеня розробленості проблеми.

9. Одержані результати не відповідають меті дослідження, висновки – окресленим завданням.

10. У роботі немає посилань на першоджерела або вказано не ті, з яких запозичено матеріал.

11. Робота перенасичена цитатами, при цьому слабо представлені самостійні підходи, ідеї та міркування з досліджуваної наукової проблеми.

12. Бібліографічний опис використаних джерел у списку наведено довільно, без дотримання вимог державного стандарту.

13. Не дотримано наукового стилю мовлення.

14. Порушено чинні норми українського правопису.

15. Обсяг та оформлення роботи не відповідають вимогам.

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Азарова А. О., Міронова Ю. В. Методологія і організація наукових досліджень. Вінниця : ВНТУ, 2022. 60 с.
2. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень : підручник. Київ : Знання, 2020. 374 с
3. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Методологія наукових досліджень : підручник. Харків : Право, 2019. 368 с.
4. ДСТУ 3008:2015. Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання. [Чинний від 2017–07–01]. Вид. офіц. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 26 с. (Інформація та документація).
5. ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ 3582-97. Чинний від 2014-01-01]. Київ : Держстандарт України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).
6. ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. [Чинний від 2016–07–01]. Вид. офіц. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 16 с. (Інформація та документація).
7. Кодекс академічної доброчесності Запорізького національного університету : Затверджено Вченою радою Запорізького національного університету від 31.10.2018 р., протокол № 2 зі змінами. Дата оновлення: 07.09.2021 р. URL: https://surl.li/tgqhun (дата звернення: 11.05.2026).
8. Колесников О. Основи наукових досліджень : навч. посіб. 2-ге вид., випр. та доп. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 144 с.
9. Мальська М., Паньків Н. Основи наукових досліджень : навчальний посібник. Львів : Видавництво ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 226 с.
10. Момот О. Методологія та організація наукових досліджень : навч.-метод. посіб. Полтава : ПП Астрая, 2023. 99 с.
11. Положення про організацію освітнього процесу в Запорізькому національному університеті : Затверджено Вченою радою Запорізького національного університету від 27.05.2025 р., протокол № 11. URL: https://surl.li/rgsraf (дата звернення: 11.05.2026).
12. Положення про організацію освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання в Запорізькому національному

університеті : Затверджено Вченою радою Запорізького національного університету від 25.03.2025 р., протокол № 9. URL: https://surl.li/gkljnz (дата звернення: 11.05.2026).

13. Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в кваліфікаційних роботах здобувачів вищої освіти, дисертаціях на здобуття ступенів доктора філософії та доктора наук у Запорізькому національному університеті : Затверджено Вченою радою Запорізького національного університету від 24.03.2020 р., протокол № 8; зі змінами та доповненнями від 25.05.2021, протокол № 10. URL: https://surl.li/qkokjk

14. Положення про порядок проведення атестації здобувачів освіти та організацію роботи екзаменаційної комісії в Запорізькому національному університеті : Затверджено Вченою радою Запорізького національного університету від 26.11.2023. № 4. URL: https://surl.li/rnokbt

15. Про академічну доброчесність : Закон України від 18.12.2025 № 4742-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20#Text (дата звернення: 11.05.2026).

16. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII зі змінами. Дата оновлення: 11.03.2026. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text (дата звернення: 11.05.2026).

17. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII зі змінами. Дата оновлення: 01.01.2026. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text (дата звернення: 11.05.2026).

18. Самсонов В. В., Сільвестров А. М., Тачиніна О. М. Методологія наукових досліджень та приклади її використання : навч. посіб. Київ : НУХТ, 2022. 385 с.

ДОДАТОК А

Зразок оформлення титульного аркуша кваліфікаційної роботи

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ
Кафедра підприємництва, менеджменту організацій та логістики

Кваліфікаційна робота

магістра

на тему _____

_____

Виконав: студент _____курсу, групи _____

спеціальності D7 Торгівля

освітньої програми Торгівля та комерційна логістика

_____
(ініціали та прізвище)

Керівник _____
(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Рецензент_____
(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Запоріжжя
202_

ДОДАТОК Б

Форма завдання на кваліфікаційну роботу

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет _____
Кафедра_____
Рівень вищої освіти _____
Спеціальності_____
(код і назва спеціальності)
Освітня програма _____
(назва освітньої програми)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри _____
«_____»_____20_____року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТОВІ (СТУДЕНТЦІ)

_____
(прізвище, ім'я, по батькові)

1 Тема роботи _____
_____
_____
керівник роботи _____,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)
затверджені наказом ЗНУ від «____»_____20___року №_____
2 Строк подання студентом роботи _____
3 Вихідні дані до роботи _____
_____
_____
4 Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) _____
_____
5 Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)
_____
_____
_____

6 Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7 Дата видачі завдання_____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи	Примітки
1.	Складання бібліографії та вивчення літературних джерел		
2.	Виконання вступу		
3.	Виконання розділу 1		
4.	Виконання розділу 2		
5.	Виконання розділу 3		
6.	Формулювання висновків		
7.	Оформлення роботи		
8.	Передзахист		
9.	Перевірка на плагіат		
10.	Проходження нормоконтролю		
11.	Одержання відгуку та рецензії		
12.	Подання роботи на кафедру		

Студент _____ _____
(підпис) (ініціали та прізвище)

Керівник роботи _____ _____
(підпис) (ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____ _____
(підпис) (ініціали та прізвище)

ДОДАТОК В.1

Зразок оформлення реферату (українською мовою)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота магістра: 75 с., 7 рис., 11 табл., 60 джерел, 6 додатків.

Об’єктом дослідження є процеси формування, позиціонування та оцінка ефективності власних торговельних марок у системі комерційно-логістичної діяльності підприємств роздрібної торгівлі.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і прикладних засад визначення стратегічних напрямів підвищення ефективності власних торговельних марок мережі «Сільпо» в умовах цифрової трансформації.

Метою кваліфікаційної роботи є теоретичне обґрунтування та розробка прикладних стратегічних напрямів підвищення ефективності функціонування і позиціонування власних торговельних марок продуктового ритейлера в умовах цифрової трансформації комерційної та логістичної діяльності.

Для досягнення поставленої мети було сформульовано та вирішено такі завдання:

– досліджено еволюцію концепції власних торговельних марок сучасних підприємств роздрібної торгівлі;

– проаналізовано вплив інструментів цифрової трансформації на комерційну діяльність ритейлу;

– систематизовано підходи до оцінки ефективності власних брендів в умовах становлення цифрової економіки;

– наведено комплексну організаційно-економічну характеристику господарської діяльності ТОВ «Сільпо-Фуд»;

– проаналізовано сучасний стан, структурні тенденції та конкурентне середовище вітчизняного ринку продовольчого ритейлу;

– оцінено позиціонування та комерційна результативність власних торгових марок мережі супермаркетів «Сільпо»;

– обґрунтовано процес інтеграції цифрових інструментів та аналітики Big Data в систему категорійного менеджменту та прогнозування попиту на товари власних торгових марок;

– розроблено рекомендації щодо оптимізації ланцюгів постачання товарів власних торгових марок на основі інтелектуальних систем управління запасами.

– запропонувано напрямки розвитку омніканальних бренд-комунікацій та моделей електронної комерції для інтенсифікації просування власних марок ТОВ «Сільпо-Фуд».

Методи дослідження: загальнонаукові методи аналізу, синтезу, аналогії, формальної логіки, спостереження, експерименту; методи соціальних досліджень, моделювання, експертної оцінки, статистичні методи, методи

проєктування систем. Для вирішення конкретних завдань використовувалися системний, процесний, ситуаційний та кількісний підходи.

Інформаційною базою дослідження є наукові праці вітчизняних і зарубіжних дослідників щодо брендингу, позиціонування власних торгових марок, конкурентного аналізу, категорійного менеджменту, цифрових інструментів та аналітики Big Data, електронної комерції, ланцюгів постачання товарів власних торгових марок, результати власних досліджень і проведеного аналізу, законодавчі та нормативно-методичні матеріали, електронні джерела мережі Інтернет, матеріали науково-практичних конференцій, навчальні посібники, управлінська та фінансова звітність ТОВ «Сільпо-Фуд».

У процесі дослідження одержано такі результати, яким притаманна наукова новизна:

удосконалено:

методичний підхід до оцінки ефективності власних торгових марок у роздрібних мережах, який, на відміну від наявних, базується на інтеграції традиційних фінансово-економічних метрик (рентабельність, оборотність) із цифровими індикаторами клієнтського досвіду (коефіцієнт конверсії в онлайн-додатках, індекс диджитал-лояльності, довіра до бренду);

набули подальшого розвитку:

обґрунтування алгоритмів категорійного менеджменту на основі Big Data, що передбачає впровадження предикативних моделей аналізу чеків та поведінкових патернів користувачів програм лояльності для оптимізації асортиментної матриці та гнучкої ротації товарів власних торгових марок у межах багаторівневих цінових сегментів;

логістичний інструментарій управління запасами товарів власних торгових марок через проєктування інтегрованої системи автоматизованого поповнення, яка мінімізує ефект «батога» у ланцюгах постачання, забезпечує високий рівень наповнення та знижує сукупні логістичні витрати роздрібного оператора в умовах нестабільного попиту.

Одержані результати та розроблені рекомендації становлять методичну основу для розвитку інструментів, методів позиціонування власних торгових марок на підприємствах вітчизняного ритейлу, їх застосування і комплексного використання. У матеріалах дослідження наведено приклад впровадження власної торгової марки «Енергія смаку» з метою забезпечення конкурентоспроможності підприємства.

Висновки та рекомендації, представлені в кваліфікаційній роботі магістра, можуть бути використані в роботі торговельних мереж Запорізького регіону та України.

Основні результати кваліфікаційної роботи висвітлено у статті та тезах.

ТОВАР, ПРОДУКТ, БРЕНД, ТОРГОВА МАРКА, ТОРГОВЕЛЬНА МЕРЕЖА, ПОЗИЦІОНУВАННЯ, ВЛАСНА ТОРГОВА МАРКА.

ДОДАТОК В.2

Зразок оформлення реферату (англійською мовою)

SUMMARY

Master's qualification work: 75 pages, 7 figures, 11 tables, 60 sources, 6 applacations.

The object of the study is the processes of formation, positioning and evaluation of the effectiveness of private labels in the system of commercial and logistical activities of retail enterprises.

The subject of the study is a set of theoretical, methodological and applied principles for determining strategic directions for increasing the effectiveness of the Silpo chain's own brands in the context of digital transformation .

The purpose of the qualification work is to theoretically substantiate and develop applied strategic directions for increasing the efficiency of the functioning and positioning of a food retailer's own brands in the context of digital transformation of commercial and logistics activities.

To achieve the set goal, the following tasks were formulated and solved :

– the evolution of the concept of private labels of modern retail enterprises was investigated;

– the impact of digital transformation tools on retail commercial activities was analyzed;

– approaches to assessing the effectiveness of own brands in the context of the emergence of the digital economy are systematized;

– a comprehensive organizational and economic description of the economic activities of Silpo-Food LLC is provided;

– the current state, structural trends, and competitive environment of the domestic food retail market were analyzed;

– the positioning and commercial performance of the Silpo supermarket chain's own brands were assessed;

– the process of integrating digital tools and Big Data analytics into the category management system and forecasting demand for private label products is substantiated;

– recommendations have been developed for optimizing supply chains for private label products based on intelligent inventory management systems;

– directions for the development of omnichannel brand communications and e-commerce models to intensify the promotion of Silpo-Food LLC's own brands are proposed.

Research methods: general scientific methods of analysis, synthesis, analogy, formal logic, observation, experiment; methods of social research, modeling, expert assessment, statistical methods, methods of system design. To solve specific tasks,

systemic, process, situational and quantitative approaches were used.

The information base of the study is scientific works of domestic and foreign researchers on branding, positioning of own brands, competitive analysis, category management, digital tools and Big Data analytics, e-commerce, supply chains of own brand products, results of own research and analysis, legislative and regulatory and methodological materials, electronic sources of the Internet, materials of scientific and practical conferences, textbooks, management and financial reporting of Silpo-Food LLC.

During the research, the following results were obtained, which are characterized by scientific novelty:

improved:

a methodical approach to assessing the effectiveness of private labels in retail chains, which, unlike existing ones, is based on the integration of traditional financial and economic metrics (profitability, turnover) with digital indicators of customer experience (conversion rate in online applications, digital loyalty index, brand trust);

have developed further:

substantiation of category management algorithms based on Big Data, which involves the implementation of predictive models for analyzing receipts and behavioral patterns of loyalty program users to optimize the assortment matrix and flexible rotation of own-brand products within multi-level price segments;

logistics tools for managing inventory of private label products through the design of an integrated automated replenishment system that minimizes the "bullwhip" effect in supply chains, ensures a high level of replenishment, and reduces the total logistics costs of the retail operator in conditions of unstable demand.

The results obtained and the recommendations developed constitute a methodological basis for the development of tools and methods for positioning own brands at domestic retail enterprises, their application and comprehensive use. The study materials provide an example of the implementation of the own brand "Energy of Taste" in order to ensure the competitiveness of the enterprise.

The conclusions and recommendations presented in the master's thesis can be used in the work of retail chains in the Zaporizhia region and Ukraine.

The main results of the qualification work are highlighted in the article and theses.

GOODS, PRODUCT, BRAND, TRADEMARK, SALES NETWORK, POSITIONING, OWN TRADEMARK.

ДОДАТОК Г

Зразок оформлення змісту

ЗМІСТ

ВСТУП..... 9
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ВЛАСНИХ ТОРГОВЕЛЬНИХ МАРОК РИТЕЙЛУ..... 13
1.1 Еволюція концепції власних торговельних марок та їх роль у забезпеченні конкурентоспроможності продуктового ритейлу..... 13
1.2 Вплив цифрової трансформації на комерційну діяльність суб'єктів роздрібної торгівлі..... 19
1.3 Підходи до оцінки ефективності власних брендів 25
Висновки до розділу 1…..... 30
РОЗДІЛ 2 ДІАГНОСТИКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВЛАСНИХ ТОРГОВЕЛЬНИХ МАРОК МЕРЕЖІ СУПЕРМАРКЕТІВ «СІЛЬПО»..... 31
2.1 Організаційно-економічна характеристика господарської діяльності ТОВ «Сільпо-Фуд» 31
2.2 Аналіз тенденцій розвитку ринку продовольчого ритейлу України та позицій брендів власних торгових марок у сучасному ринковому середовищі 36
2.3 Комплексна оцінка ефективності управління, позиціонування та реалізації власних торгових марок мережі «Сільпо» («Премія», «Повна Чаша» тощо)..... 42
Висновки до розділу 2…..... 48
РОЗДІЛ 3 СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ ТА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВЛАСНИХ ТОРГОВЕЛЬНИХ МАРОК МЕРЕЖІ «СІЛЬПО» НА ЗАСАДАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ..... 49
3.1 Розвиток омніканальних бренд-комунікацій та моделей електронної комерції для просування власних марок ТОВ «Сільпо-Фуд»..... 49
3.2 Інтеграція цифрових інструментів та аналітики Big Data в систему категорійного менеджменту і прогнозування попиту на товари ВТМ..... 55
3.3 Оптимізація ланцюгів постачання власних торгових марок через впровадження інтелектуальних систем управління запасами..... 64
Висновки до розділу 3…..... 68
Висновки..... 70
Список використаних джерел…..... 75
Додатки..... 79

ДОДАТОК Д

Зразок оформлення вступу

ВСТУП

Актуальність теми. Обрана тема є актуальною, оскільки в сучасному бізнес-середовищі конкуренція набуває жорсткіших форм, а вміле управління власним брендом становить ключовий фактор для виживання й успіху торговельних мереж. Споживачі стають усе вибагливішими та свідомішими, вони звертають увагу не тільки на якість товарів та послуг, а й на те, що собою являє бренд, які цінності має. Власний бренд дозволяє підприємствам створювати унікальну ідентичність, встановлювати емоційні зв'язки з клієнтами. Крім того, наявність сильного бренду автоматично надає конкурентну перевагу на ринку. Здатність ефективно управляти брендом дозволяє залучати нових покупців, зберігати і задовольняти потреби існуючих, зміцнювати репутацію та забезпечувати стабільний розвиток.

Брендинг як самостійна наука з'явився відносно нещодавно, проте вже зарекомендував себе як важлива галузь у сфері управління бізнесом. Серед закордонних вчених та експертів, що досліджували питання управління власним брендом і шляхи підвищення його ефективності, значний внесок зробили Д. Аакер, М. Беверланд, С. Ґодін, Ж.-Н. Капферер, К. Келлер, Ш. Кнудсен, Ф. Котлер, Д. Міллер, Д. Огілві, Д. Прает, Л. де Черітт та інші. Серед вітчизняних фахівців варто виділити Л. Балабанову, С. Гаркавенко, О. Зозульову, Т. Приймак, О. Філановського, Л. Шульгіну тощо. У своїх наукових працях дослідники наголошують на важливості розробки стратегій бренду, його позиціонуванні на ринку, створенні та збереженні іміджу, сприянні впізнаваності й лояльності споживачів, використанні інноваційних підходів. Вони розглядають різні аспекти бренд-менеджменту, такі як стратегічне планування, дослідження ринку, розробка позиціонування, комунікації, інновації та контроль за якістю бренду.

Значення теми роботи обумовлене тим, що дослідження управління власним брендом дозволить не лише зрозуміти основні принципи формування і розвитку бренду, а й розробити рекомендації щодо покращення його управління для конкретної торговельної мережі.

Об’єкт дослідження – мережа супермаркетів «Сільпо».

Предмет дослідження – процес управління власним брендом торговельної мережі, в тому числі власними торговими марками «Сільпо».

Метою кваліфікаційної роботи є розробка практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності управління власним брендом мережі супермаркетів «Сільпо».

Для досягнення поставленої мети було визначено такі завдання:

– дослідити теоретичні аспекти управління власними торговими марками в роздрібних мережах;

– розглянути сучасні підходи до оцінки ефективності торгової марки та брендингу загалом;

– надати загальну характеристику ТОВ «Сільпо-Фуд» (мережа супермаркетів «Сільпо»);

– провести діагностику конкурентного середовища вітчизняного ринку продовольчого ритейлу;

– оцінити існуючу систему управління власним брендом торговельної мережі;

– розробити пропозиції та рекомендації стосовно напрямків підвищення ефективності управління власним брендом «Сільпо».

Методи дослідження. Для виконання поставлених завдань у роботі використано загальнонаукові та спеціальні методи пізнання: систематизація та узагальнення, метод наукової абстракції, індукція й дедукція, аналіз і синтез, спостереження, класифікаційні, порівняльні, моделювальні, розрахункові, табличні, графічні та описові методи.

Інформаційна база дослідження: електронні джерела мережі Інтернет, наукові праці вітчизняних і зарубіжних дослідників, матеріали науково-практичних конференцій, навчальні посібники, управлінська та фінансова звітність ТОВ «Сільпо-Фуд».

Практичне значення одержаних результатів. Висновки та рекомендації, одержані в результаті дослідження, можуть бути також застосовані іншими підприємствами / торговельними мережами, що мають брендову стратегію. Це сприятиме покращенню управлінської практики й загальному розвитку вітчизняного брендингу.

Структура і обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу; 3-х розділів: 1-й розділ – теоретичний, 2-й розділ – аналітико-дослідницький (практичний), 3-й розділ – рекомендаційний; висновків та рекомендацій, списку використаних джерел (60 найменувань), додатків. Загальний обсяг роботи становить 75 сторінок.

Наукова новизна дослідження полягає в розробці рекомендацій, які становлять методичну основу для розвитку власних торговельних марок у вітчизняному ритейлі, їх застосування і комплексного використання.

Значення результатів кваліфікаційної роботи магістра полягає в тому, що одержані результати та розроблені рекомендації, наведені в кваліфікаційній роботі магістра, можуть бути використані в роботі торговельних підприємств.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дослідження були презентовані і апробовані на ІІІ Міжнародній науково-практичній конференції «Управління та адміністрування в умовах протидії гібридним загрозам національній безпеці» (24 лютого 2026 року, м. Київ).

Публікації. За матеріалами дослідження опубліковано 2 друковані праці: 1 стаття у фаховому виданні та 1 тези за матеріалами наукової конференції.

ДОДАТОК Е

Зразок оформлення висновків

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі досліджено ефективність власних торговельних марок мережі супермаркетів «Сільпо». Задля досягнення головної мети роботи було сформовано та вирішено низку завдань, відповідно до яких зроблені такі висновки:

1. Досліджено теоретичні аспекти управління власними торговими марками в роздрібних мережах. ВТМ є важливим елементом стратегії розвитку сучасних торговельних мереж. Їх використання дозволяє мережам збільшувати свою прибутковість, контролювати якість продукції, залучати та утримувати покупців, створювати унікальні пропозиції та бути відмінними від конкурентів. Ключовими факторами успіху управління власними марками є належна стратегія бренду, дослідження ринку та споживчих потреб, ретельний контроль якості, ефективна маркетингова стратегія і взаємодія зі споживачами.

2. Розглянуто сучасні підходи до оцінки ефективності торгової марки і брендингу загалом. Є необхідність аналізувати не лише кількісні, але й якісні показники, такі як сприйняття бренду споживачами, їх емоційне ставлення до нього, зв'язок із цінностями та ідеями бренду тощо. Крім того, оцінка ефективності брендингу вимагає врахування контексту ринкових тенденцій, конкурентного середовища і змін у споживчій поведінці. Враховуючи сучасні підходи, роздрібні мережі можуть здійснювати більш об'єктивну оцінку позиції на ринку, ефективно використовувати свій бренд для досягнення стратегічних цілей та приймати обґрунтовані рішення щодо розвитку бізнесу.

3. Надано загальну характеристику ТОВ «Сільпо-Фуд», головним видом діяльності якого є роздрібна торгівля продовольчими товарами через національну мережу супермаркетів «Сільпо». Організаційна структура підприємства є оптимальною, на відміну від структури управління супермаркетів мережі. Фінансовий аналіз діяльності товариства вказав на збитковість підприємства та високу залежність від кредиторів. Погіршення ситуації відбувається з кожним роком дедалі сильніше. Проведення SNW-аналізу дало змогу виявити сильні сторони мережі «Сільпо», нейтральні сторони, які можуть бути допрацьовані, і слабкі сторони, що становлять проблему для товариства і вимагають конкретних рішень.

4. Проведено діагностику конкурентного середовища вітчизняного ринку продовольчого ритейлу. Повномасштабне вторгнення рф в Україну зумовили відчутні зміни в бізнес-середовищі, в тому числі і в продовольчому ритейлі. Останніми роками надважливу роль у виживанні торговельних мереж відіграє вміння швидко пристосуватися до змін. Основними конкурентами мережі «Сільпо» визначено мережі «АТБ-маркет», Varus і Novus. Кожна з цих торговельних мереж вирізняється по-своєму: за ціновою політикою,

маркетинговою стратегією, асортиментом власних торгових марок, стратегією бренду тощо. Загалом, продуктовий ритейл є привабливим, але при прийнятті рішення стосовно входження у цю галузь обов'язково необхідно враховувати високий вплив на діяльність зі сторони постачальників, споживачів, товарів- і послуг-замінників, а також основних гравців ринку.

Оцінено існуючу систему управління власним брендом торговельної мережі. Серед основних орієнтирів діяльності «Сільпо» можна виділити подальше розширення мережі за рахунок відкриття дизайнерських супермаркетів, розвиток власних торгових марок, власний імпорт. До основних ВТМ мережі відносять такі: «Премія», «Повна чаша», ТМ «Premiya Select», «Лавка традицій» і «Премія Рікі Тікі». Вони націлені на споживачів із різними запитами щодо ціни та якості товарів, асортиментних позицій. Бренд «Сільпо» має чітко визначену місію, цінності, унікальні пропозиції. Оцінка системи управління брендом досліджуваної торговельної мережі допомогла визначити проблеми, на які варто звернути увагу керівництву «Сільпо», аби підвищити ефективність брендингу.

5. Розроблено пропозиції та рекомендації стосовно напрямків підвищення ефективності управління власним брендом «Сільпо». Для покращення системи управління існуючими власними торговими марками мережі запропоновано таке: стратегії, які можуть допомогти у вирішенні проблем із логістикою і постачанням товарів (прогноз попиту та планування запасів через аналітичні інструменти, співпраця з логістичними експертами, розширення мережі складів, зміцнення комунікації з постачальниками, регулярна оцінка логістичних процесів і пошук можливостей для їх оптимізації); запровадження інтегрованої маркетингової стратегії для підтримки ВТМ, використання інфлюенс-маркетингу, залучення споживачів до покупки продукції власних торгових марок за допомогою програми лояльності «Власний рахунок» та налагодження комунікації; найм фахівця, який би критикував продукти і допомагав удосконалювати їх.

6. Запропоновано концепцію торгової марки «Енергія смаку», спрямованої на здорове харчування, з метою привернення уваги споживачів до корисних продуктів за оптимальною ціною і отримання конкурентних переваг брендом «Сільпо». Крім загальної концепції ВТМ, також досліджено потенційних постачальників продукції, вивчено всі інші ключові моменти впровадження і подальшого розвитку торгової марки.

7. Задля підвищення ефективності бренду «Сільпо» рекомендовано зосередити увагу на рекламі, розвитку сторінок у соціальних мережах, репутації (бути проактивними, відкритими з покупцями, уважно ставитися до їх проблем, залучати до написання відгуків, швидко реагувати та виправляти помилки), перегляді цінової політики, покращенні роботи торгового персоналу, створенні власного гасла.

Реалізація запропонованих заходів дозволить торговельній мережі «Сільпо» підвищити ефективність управління власним брендом і зміцнити свою конкурентну позицію на ринку.

ДОДАТОК Ж

Приклади оформлення бібліографічного опису списку використаних джерел (за ДСТУ 8302:2015)

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	1. Бичківський О. О. Міжнародне приватне право : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 82 с. 2. Бондаренко В. Г. Український вільнокозацький рух в Україні та на еміграції (1919-1993 рр.) : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 600 с. 3. Вагіна О. М. Політична етика : навч.-метод. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 102 с. 4. Верлос Н. В. Конституційне право зарубіжних країн : курс лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 145 с. 5. Горбунова А. В. Управління економічною захищеністю підприємства: теорія і методологія : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 240 с. 6. Гурська Л. І. Релігієзнавство : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ : ЦУЛ, 2016. 172 с.
Два автори	1. Аванесова Н. Е., Марченко О. В. Стратегічне управління підприємством та сучасним містом: теоретико-методичні засади : монографія. Харків : Щедра садиба плюс, 2015. 196 с. 2. Батракова Т. І., Калюжна Ю. В. Банківські операції : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 130 с. 3. Білобровко Т. І., Кожуховська Л. П. Філософія науки й управління освітою : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький, 2015. 166 с. 4. Богма О. С., Кисильова І. Ю. Фінанси : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 102 с. 5. Горошкова Л. А., Волков В. П. Виробничий менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 131 с. 6. Гура О. І., Гура Т. Є. Психологія управління соціальною організацією : навч. посіб. 2-ге вид., доп. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 212 с.
Три автори	1. Аніловська Г. Я., Марушко Н. С., Стоколоса Т. М. Інформаційні системи і технології у фінансах : навч. посіб. Львів : Магнолія 2006, 2015. 312 с. 2. Городовенко В. В., Макаренков О. Л., Сантос М. М. О. Судові та правоохоронні органи України : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 206 с. 3. Кузнєцов М. А., Фоменко К. І., Кузнецов О. І. Психічні стани студентів у процесі навчально-пізнавальної діяльності : монографія. Харків : ХНПУ, 2015. 338 с. 4. Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В., Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2015. 476 с.
Чотири та більше авторів	1. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України : станом на 10 жовт. 2016 р. / К. І. Бєліков та ін.; за заг. ред. О. М. Литвинова. Київ : ЦУЛ, 2016. 528 с. 2. Бікулов Д. Т, Чкан А. С., Олійник О. М., Маркова С. В. Менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 360 с.

	3. Операційне числення : навч. посіб. / С. М. Гребенюк та ін. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 88 с. 4. Основи охорони праці : підручник / О. І. Запорожець та ін. 2-ге вид. Київ : ЦУЛ, 2016. 264 с. 5. Клименко М. І., Панасенко Є. В., Стреляєв Ю. М., Ткаченко І. Г. Варіаційне числення та методи оптимізації : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 84 с.
Автор(и) та редактор(и)/ упорядники	1. Березенко В. В. PR як сфера наукового знання : монографія / за заг. наук. ред. В. М. Манакіна. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 362 с. 2. Бутко М. П., Неживенко А. П., Пепа Т. В. Економічна психологія : навч. посіб. / за ред. М. П. Бутко. Київ : ЦУЛ, 2016. 232 с. 3. Дахно І. І., Алієва-Барановська В.М. Право інтелектуальної власності : навч. посіб. / за ред. І. І. Дахна. Київ : ЦУЛ, 2015. 560 с.
Без автора	1. Криміналістика : конспект лекцій / за заг. ред. В. І. Галана; уклад. Ж. В. Удовенко. Київ : ЦУЛ, 2016. 320 с. 2. Миротворення в умовах гібридної війни в Україні : монографія / за ред. М. А. Лепського. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2017. 172 с. 3. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / за ред.: С. О. Якубовського, Ю. О. Ніколаєва. Одеса : ОНУ, 2015. 306 с. 4. Службове право: витоки, сучасність та перспективи розвитку / за ред.: Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова. Запоріжжя, 2017. 328 с. 5. Адміністративно-правова освіта у персоналіях : довід. / за заг. ред.: Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова. Київ : Ін Юре, 2015. 352 с. 6. Підготовка докторів філософії (PhD) в умовах реформування вищої освіти : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 5-6 жовт. 2017 р. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 216 с. 7. Антологія української літературно-критичної думки першої половини ХХ століття / упоряд. В. Агеєва. Київ : Смолоскип, 2016. 904 с.
Багатотомні видання	1. Енциклопедія сучасної України / редкол.: І. М. Дзюба та ін. Київ : САМ, 2016. Т. 17. 712 с. *2.* Правова система України: історія, стан та перспективи : у 5 т. / Акад. прав. наук України. Харків : Право, 2009. Т. 2 : Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / заг. ред. Ю. П. Битяк. 576 с.
Автореферати дисертацій	1. Бондар О. Г. Земля як об'єкт права власності за земельним законодавством України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06. Київ, 2005. 20 с. 2. Гнатенко Н. Г. Групи інтересів у Верховній Раді України: сутність і роль у формуванні державної політики : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02. Київ, 2017. 20 с. 3. Кулініч О. О. Право людини і громадянина на освіту в Україні та конституційно-правовий механізм його реалізації : автореф. дис канд. юрид. наук : 12.00.02. Маріуполь, 2015. 20 с.
Дисертації	1. Левчук С. А. Матриці Гріна рівнянь і систем еліптичного типу для дослідження статичного деформування складених тіл : дис канд. фіз.-мат. наук : 01.02.04. Запоріжжя, 2002. 150 с. 2. Вініченко О. М. Система динамічного контролю соціально-економічного розвитку промислового підприємства : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04. Дніпро, 2017. 424 с.

Законодавчі та нормативні документи	1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с. 2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. *Голос України*. 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10-22. 3. Повітряний кодекс України : Закон України від 19.05.2011 р. № 3393-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 48-49. Ст. 536. 4. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2017. URL : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення: 15.11.2022). 5. Деякі питання стипендіального забезпечення : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 р. № 1050. *Офіційний вісник України*. 2017. № 4. С. 530-543. 6. Про Концепцію вдосконалення інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2017-2020 роки : Указ Президента України від 21.02.2017 р. № 43/2017. *Урядовий кур'єр*. 2017. 23 лют. (№ 35). С. 10. 7. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації : наказ Міністерства освіти і науки від 12.01.2017 р. № 40. *Офіційний вісник України*. 2017. № 20. С. 136-141. 8. Інструкція щодо заповнення особової картки державного службовця : затв. наказом Нац. агентства України з питань Держ. служби від 05.08.2016 р. № 156. *Баланс-бюджет*. 2016. 19 верес. (№ 38). С. 15-16.
Архівні документи	1. Лист Голови Спілки «Чорнобиль» Г. Ф. Лєпіна на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Масола щодо реєстрації Статуту Спілки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. *ЦДАГО України* (Центр. держ. архів громад. об'єднань України). Ф. 1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63, 64 зв., 71. 2. Наукове товариство ім. Шевченка. *Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника НАН України.* Ф. 1. Оп. 1. Спр. 78. Арк. 1-7.
Патенти	1. Люмінісцентний матеріал: пат. 25742 Україна: МПК6 С09К11/00, G01Т1/28, G21Н3/00. № 200701472; заявл. 12.02.07; опубл. 27.08.07, Бюл. № 13. 4 с. 2. Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей: пат. 76509 Україна. № 2004042416; заявл. 01.04.2004; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с.
Стандарти	1. ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація). 2. ДСТУ ISO 6107-1:2004. Якість води. Словник термінів. Частина 1 (ISO 6107-1:1996, IDT). [Чинний від 2005-04-01]. Вид. офіц. Київ : Держспоживстандарт України, 2006. 181 с. 3. ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила(ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).
Каталоги	1. Історико-правова спадщина України : кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Романова, О. В. Земляніщина. Харків, 1996. 64 с. 2. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : кат.-довід. / авт.-упоряд.: М. Зобків та ін. ; Упр. культури Львів. облдержадмін., Львів. іст. музей. Львів : Новий час, 2003. 160 с.

Бібліографічні покажчики	1. Боротьба з корупцією: нагальна проблема сучасності : бібліогр. покажч. Вип. 2 / уклад.: О. В. Левчук, відп. за вип. Н. М. Чала ; Запорізький національний університет. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 60 с. 2. Микола Лукаш : біобібліогр. покажч. / уклад. В. Савчин. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. 356 с. (Українська біобібліографія ; ч. 10). 3. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича в незалежній Україні : бібліогр. покажч. / уклад.: Н. М. Загородна та ін.; наук. ред. Т. В. Марусик; відп. за вип. М. Б. Зушман. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2015. 512 с. (До 140-річчя від дня заснування). 4. Лисодєд О. В. Бібліографічний довідник з кримінології (1992-2002) / ред. О. Г. Кальман. Харків : Одісей, 2003. 128 с. 5. Яценко О. М., Любовець Н. І. Українські персональні бібліографічні покажчики (1856-2013). Київ : Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського, 2015. 472 с. (Джерела української біографістики ; вип. 3).
Частина видання: книги	1. Коломоєць Т. О. Адміністративна деліктологія та адміністративна деліктність. *Адміністративне право України* : підручник / за заг. ред. Т. О. Коломоєць. Київ, 2009. С. 195-197. 2. Алексєєв В. М. Правовий статус людини та його реалізація у взаємовідносинах держави та суспільства в державному управлінні в Україні. *Теоретичні засади взаємовідносин держави та суспільства в управлінні* : монографія. Чернівці, 2012. С. 151-169.
Частина видання: матеріалів конференцій (тези, доповіді)	1. Антонович М. Жертви геноцидів першої половини ХХ століття: порівняльно-правовий аналіз. *Голодомор 1932-1933 років: втрати української нації* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 4 жовт. 2016 р. Київ, 2017. С. 133-136. 2. Анциперова І. І. Історико-правовий аспект акту про бюджет. *Дослідження проблем права в Україні очима молодих вчених* : тези доп. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 24 квіт. 2014 р.). Запоріжжя, 2014. С. 134-137. 3. Микитів Г. В., Кондратенко Ю. Позатекстові елементи як засіб формування медіакультури читачів науково-популярних журналів. *Актуальні проблеми медіаосвіти в Україні та світі* : зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 3-4 берез. 2016 р. Запоріжжя, 2016. С. 50-53. 4. Соколова Ю. Особливості впровадження проблемного навчання хімії в старшій профільній школі. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку медичних, фармацевтичних та природничих наук* : матеріали III регіон. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 29 листоп. 2014 р. Запоріжжя, 2014. С. 211-212.
Частина видання: довідкового видання	1. Кучеренко І. М. Право державної власності. *Великий енциклопедичний юридичний словник* / ред. Ю. С. Шемшученко. Київ, 2007. С. 673. 2. Пирожкова Ю. В. Благодійна організація. *Адміністративне право України :* словник термінів / за ред.: Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова. Київ, 2014. С. 54-55. 3. Сірий М. І. Судова влада. *Юридична енциклопедія*. Київ, 2003. Т. 5. С. 699.
Частина видання:	1. Коломоєць Т. О. Оцінні поняття в адміністративному законодавстві України: реалії та перспективи формулювання їх застосування. *Вісник*

продовжуваного видання	*Запорізького національного університету. Юридичні науки*. Запоріжжя, 2017. № 1. С. 36-46. 2. Левчук С. А., Хмельницький А. А. Дослідження статичного деформування складених циліндричних оболонок за допомогою матриць типу Гріна. *Вісник Запорізького національного університету. Фізико-математичні науки.* Запоріжжя, 2015. № 3. С. 153-159. 3. Левчук С. А., Рак Л. О., Хмельницький А. А. Моделювання статичного деформування складеної конструкції з двох пластин за допомогою матриць типу Гріна. *Проблеми обчислювальної механіки і міцності конструкцій*. Дніпропетровськ, 2012. Вип. 19. С. 212-218. 4. Тарасов О. В. Міжнародна правосуб'єктність людини в практиці Нюрнберзького трибуналу. *Проблеми законності*. Харків, 2011. Вип. 115. С. 200-206.
Частина видання: періодичного (журналу, газети)	1. Кулініч О. О. Право на освіту в системі конституційних прав людини і громадянина та його гарантії. *Часопис Київського університету права*. 2007. № 4. С. 88-92. 2. Коломоєць Т., Колпаков В. Сучасна парадигма адміністративного права: ґенеза і поняття. *Право України*. 2017. № 5. С. 71-79. 3. Коваль Л. Плюси і мінуси дистанційної роботи. *Урядовий кур'єр*. 2017. 1 листоп. (№ 205). С. 5. 4. Біленчук П., Обіход Т. Небезпеки ядерної злочинності: аналіз вітчизняного і міжнародного законодавства. *Юридичний вісник України*. 2017. 20-26 жовт. (№ 42). С. 14-15. 5. Bletskan D. I., Glukhov K. E., Frolova V. V. Electronic structure of 2H-SnSe2: ab initio modeling and comparison with experiment. *Semiconductor Physics Quantum Electronics & Optoelectronics*. 2016. Vol. 19, No 1. P. 98-108.
Електронні ресурси	1. Влада очима історії : фотовиставка. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/photogallery/gallery?galleryId=15725757& (дата звернення: 15.11.2022). 2. Шарая А. А. Принципи державної служби за законодавством України. *Юридичний науковий електронний журнал.* 2017. № 5. С. 115–118. URL: http://lsej.org.ua/5_2017/32.pdf 3. Ганзенко О. О. Основні напрями подолання правового нігілізму в Україні. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки*. Запоріжжя, 2015. № 3. С. 20–27. URL: http://ebooks.znu.edu.ua/files/Fakhovivydannya/vznu/juridichni/VestUr2015v3/5.pdf. (дата звернення: 15.11.2022). 4. Яцків Я. С., Маліцький Б. А., Бублик С. Г. Трансформація наукової системи України протягом 90-х років XX століття: період переходу до ринку. *Наука та інновації*. 2016. Т. 12, № 6. С. 6-14. DOI: https://doi.org/10.15407/scin12.06.006.

Підготувала
зав. довідково-бібліографічного відділу наукової бібліотеки ЗНУ О. В. Левчук

ДОДАТОК И

Витяг із Закону України «Про освіту»

СТАТТЯ 42. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

1. Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

2. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

3. Порушенням академічної доброчесності вважається:

- академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;
- самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;
- фабрикація – вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;
- фальсифікація – свідома зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;
- списування – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;
- обман – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;
- хабарництво – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;
- необ’єктивне оцінювання – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти.

ДОДАТОК К

Форма декларації академічної доброчесності

Декларація
академічної доброчесності
здобувача вищої освіти ЗНУ

Я_____, студент(ка)___курсу, форми здобуття освіти _____, факультету_____ спеціальностей_____, адреса електронної пошти_____,

– підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «_____ _____» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлений/ознайомлена;

– заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

– згоден/згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою інтернет-системи, а також на архівування роботи в базі даних цієї системи.

Дата_____ Підпис_____ ПІБ (студент) _____

Дата_____ Підпис_____ ПІБ (науковий керівник) _____

ДОДАТОК Л

Орієнтовна форма рецензії на кваліфікаційну роботу

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу магістра
студента(-ки) спеціальності D7 Торгівля
освітньої програми «Торгівля та комерційна логістика»
факультету менеджменту Запорізького національного університету

_____

(прізвище, ім'я, по батькові)

на тему _____

(назва теми)

1. Завдання виконано (повністю, в основному, частково) _____.
2. Актуальність теми роботи _____.
3. Наукова новизна дослідження_____

_____.

4. Доробки студента, які заслуговують на особливу увагу_____

_____.

5. Якість проведеного аналізу наукової проблеми_____

_____.

6. Ступінь обґрунтованості висновків і рекомендацій, практична значущість результатів дослідження _____

_____

_____.

7. Наявність недоліків_____

_____

_____.

8. Загальний висновок і оцінка кваліфікаційної роботи_____

_____.

Рецензент

_____ _____ _____

_____

(підпис) (ініціали та прізвище)

(посада, місце роботи)

« ____» _____202___р.

Печатка

ДОДАТОК М

Основні вимоги до оформлення презентації

Презентація у поєднанні з усним супроводом у ході захисту кваліфікаційної роботи забезпечує краще сприйняття матеріалу завдяки одночасному впливу на зорові та слухові органи чуття. Презентація здійснюється через набір слайдів з інформаційним та ілюстративним матеріалом. Під час підготовки презентації для захисту кваліфікаційної роботи здобувач освіти повинен дотримуватися таких вимог:

– Презентація за смисловою наповненістю повинна повністю відповідати тексту усної доповіді. Тому спочатку потрібно написати й узгодити з науковим керівником текст доповіді, а потім на його основі створювати презентацію.

– Чергування слайдів повинно чітко співпадати зі структурою доповіді.

– Слайди повинні відображати лише основні положення доповіді.

– Бажано уникати графічного та особливо текстового перевантаження слайдів презентації, а також надмірного використання анімаційних прийомів.

– Текст заголовків і підписів на слайдах не повинен бути занадто дрібним. Заголовки мають привертати увагу та узагальнювати основні положення слайду.

– Допускається підкреслення або виділення ключових позицій доповіді, уникаючи при цьому використання особливо яскравих кольорів.

– Необхідно дотримуватися єдиного стилю оформлення презентації.

– Не рекомендується використовувати більше 3-х кольорів на одному слайді на додачу до 2-х нейтральних – білого та чорного. Поєднання кольорів фону та літер тексту повинно полегшувати читання останнього. Найкращим рекомендованим варіантом є «світлий фон – темний текст».

– Усі слайди презентації повинні бути стилістично одноманітними, з постійним набором кольорів, а окремі групи елементів – текст, таблиці, рисунки, графіки, тощо – мати однакове оформлення.

– Рекомендується використовувати лише один тип шрифту на презентацію. Найбільш оптимальні – Arial, Times New Roman, Calibri тощо. Кегль шрифту повинен бути не менше 24 пунктів.

Рекомендований обсяг презентації – 12-15 слайдів.

Навчально-методичне видання
(*українською мовою*)

Укладачі:
Гуржій Наталія Миколаївна
Палюк Тетяна Сергіївна

Методичні рекомендації
до написання, оформлення та захисту кваліфікаційної роботи
для здобувачів ступеня вищої освіти магістра
спеціальності D7 Торгівля
освітньо-професійної програми «Торгівля та комерційна логістика»

Рецензент *С. В. Маркова*
Відповідальний за випуск *Т.С. Павлюк*
Коректор *Н.М. Гуржій*